

Kesämökkibarometri 2009

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja
Alueiden kehittäminen
12/2010

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

MARKKU NIEMINEN

Kesämökkibarometri 2009

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja

Alueiden kehittäminen

12/2010

Tekijät Författare Authors Saaristoasiain neuvottelukunta: Puheenjohtaja, kansanedustaja Mikaela Nylander Pääsihteeri, neuvotteleva virkamies Jorma Leppänen Tilastokeskus: tutkija Markku Nieminen	Julkaisuaika Publiceringstid Date Helmikuu 2010 Toimeksiantaja(t) Uppdragsgivare Commissioned by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy Toimielimen asettamispäivä Organets tillsättningsdatum Date of appointment
Julkaisun nimi Titel Title Kesämökkibarometri 2009	
Tiivistelmä Referat Abstract Kesämökkibarometri on Saaristoasiain neuvottelukunnan ja Tilastokeskuksen luoma vapaa-ajan asumisen kehityksen seurantajärjestelmä. Ensimmäinen barometri julkistettiin vuonna 2004. Barometri kuvaa mm. mökkien koon ja varustetason, mökkimatkojen, asumisen, työnteon ja rahankäytön kehitystä. Raportissa esitetyt tiedot perustuvat yksityisille mökinomistajille suunnattuun postikyselyyn sekä tilasto- ja tutkimustietoihin. Postikyselylomake on liitteenä sekä suomeksi että ruotsiksi. Kesämökkibarometriraportti on verkossa osoitteessa www.tem.fi/saaristo . Kesämökkibarometrin yksityiskohtainen aineisto saatavissa syksystä 2009 lähtien tutkimuskäyttöön Yhteiskuntatieteellisestä tietoaarkistosta (www.fsd.uta.fi). Mökkibarometri kertoo, että mökin suhde työn tekoon on muutoksessa. Noin 38 000 mökillä oli tehty ansiotyötä (kasvu 100 %) ja n. 80 000 mökiltä oli käyty töissä. Osa-aikaista etätyötä mökillä oli halukas tekemään 45 000 mökin omistajaa. Kesämökkibarometrin mukaan mökkeilyssä vuosittain liikkuva kokonaisrahamäärä on n. 4,5 miljardia euroa. Eniten rahaa käytettiin rakentamiseen ja korjaamiseen, päivittäistavaraostoihin, mökkimatkoihin ja tontti- ja mökkikauppoihin. Mökkeilyyn käytettävän rahamäärän arvioidaan kasvaneen reaalisesti viimeisten viiden vuoden aikana n. miljardi euroa. Puolet mökeistä oli korkeintaan 60 kilometrin ja tunnin ajomatkan päässä kotoa. 27 prosentissa mökeistä oli talvi-aikainen peruslämmitys jatkuvasti päällä. Toisaalta 68 prosenttia mökkiläisistä sanoi pitävänsä mökkinsä perinteisenä kesämökkinä ilman pysyvää talvilämmitystä myös jatkossa. Kaikkiaan yhdeksällä mökillä kymmenestä oli sähkövirtaa käytettävissään. Verkkosähkö oli 76 prosentilla mökeistä (kasvu 5 %). Joka kolmannen kesämökin varustusta parannettiin viimeisten 12 kk aikana. Seuraavan 12 kk aikana varustetason parantamista harkitsi puolet mökkiläisistä. Kesämökkiiä käytettiin keskimäärin 75 vuorokautta vuodessa. Lähes kolmannes mökkiläisistä arvioi mökkinsä käytön kasvavan seuraavan kolmen vuoden aikana. Kolmasosa mökeistä on talviasuttavia, ja puolet soveltuu kevät-, kesä- ja syyskäyttöön. 11 000 mökille on kirjoittauduttu pysyviksi asukkaiksi. Työ- ja elinkeinoministeriön yhdyshenkilö: Henkilöstö ja osaamisen kehittämisyksikkö / Vuokko Keränen, puh. 010 604 9267.	
Asiasanat Nyckelord Key words kesämökki, vapaa-ajan asunto	
ISSN 1797-3554	ISBN 978-952-227-349-9
Kokonaissivumäärä Sidoantal Pages 47	Kieli Språk Language Suomi, finska, finnish Hinta Pris Price 13 €
Julkaisija Utgivare Published by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy	Kustantaja Förläggare Sold by Edita Publishing Oy / Ab / Ltd

Sisältö

Sisälllys	5
Tiivistelmä	6
Abstract	11
Sammandrag	17
1 Johdanto	22
2 Kesämökin käsite ja mökkikanta	23
2.1 Kesämökin määritelmä	23
2.2 Kesämökkikanta	23
3 Kesämökin varustetaso	24
3.1 Kesämökin koko	24
3.2 Sähköt ja lämmitys	24
3.3 Vesihuolto	25
3.4 Jätehuolto	26
3.5 Varustason parantaminen	27
4 Kesämökin sijainti	29
4.1 Mökkien alueellinen jakautuminen	29
4.2 Saavutettavuus	29
5 Kesämökin käyttö	31
5.1 Käyttöaste	31
5.2 Käyttäjät	33
5.3 Käytön muutokset	33
5.4 Ilmastomuutoksen torjunta ja mökkeily	34
6 Etätyö mökillä ja työssäkäynti	35
7 Palvelujen käyttö	36
7.1 Etäisyys palveluihin	36
7.2 Ulkokuntalaisten mökkiläisten käyttämät palvelut	36
8 Mökkeilyyn liittyvä rahankäyttö	39
8.1 Uudisrakentaminen ja mökkien korjaus	39
8.2 Kiinteistökaupat	39
8.3 Päivittäistavaraostokset	40
8.4 Matkakustannukset	40
8.5 Muu rahankäyttö	41
8.6 Mökkeilyn kokonaistaloudellinen merkitys Suomessa	43
9 Loppusanat	44
Lähteet	45

Tiivistelmä

Kesämökkibarometri on Saaristoasiain neuvottelukunnan ja Tilastokeskuksen yhteistyössä vuonna 2003 luoma vapaa-ajan asumista kuvaava seurantajärjestelmä. Ensimmäinen barometri julkaistiin vuonna 2004. Kesämökkibarometri perustuu mökkeilijöille suunnattuun postikyselyyn sekä muista lähteistä poimituihin tilasto- ja tutkimustietoihin. Nyt julkaistava barometri on järjestyksessään toinen.

Tämänkertainen otos koostui 5 000 kesämökistä, jotka poimittiin painoarvonsa mukaisesti kaikista maakunnista. Aikasarjan aikaansaamiseksi kyselylomake perustui vuoden 2003 lomakkeeseen, johon tehtiin pieniä tarkennuksia. Mökkien omistajilta kysyttiin kattavasti erilaisia kesämökillä käyntiin, mökin varustukseen ja mökkeilyn rahankäyttöön liittyviä kysymyksiä.

Kesämökkirekisterin mukaan Suomessa oli vuonna 2007 lähes 480 000 kesämökkiä. Yksityisiä mökkejä oli noin 450 000 ja yritysten ja yhteisöjen mökkejä noin 30 000. Osa mökeistä oli muussa kuin kesämökkikäytössä. Noin 11 000 mökillä asuttiin vakituisesti (9 000 mökillä vuonna 2003). Mökkien määrä vaihtelee suuresti maakunnittain. Varsinais-Suomessa oli lähes 48 000 kesämökkiä, kun taas Keski-Pohjanmaalla noin 4 000 mökkiä.

Kesämökin varustetaso

Kesämökin eri rakennusten yhteenlaskettu asuinpinta-ala oli keskimäärin 73 neliömetriä. Puolella mökeistä asuinpinta-alaa oli yli 60 neliömetriä. Kesämökin ja siihen liittyvien lisärakennusten majoituskapasiteetti kesäaikana oli keskimäärin seitsemän vuodepaikkaa, eli koko yksityinen mökkikanta huomioiden noin kolme miljoonaa vuodepaikkaa.

Kaikkiaan yhdeksällä kesämökillä kymmenestä oli sähkövirtaa käytettävissään. Verkkosähkön osuus nousi viidessä vuodessa 70 prosentista 76 prosenttiyksikköön. Aurinkopaneeli oli joka kymmenennellä mökillä, samoin generaattori.

Lähes kaikilla mökeillä oli joku lämmitys. Suoran sähkölämmityksen osuus nousi viidessä vuodessa 49 prosentista 55 prosenttiyksikköön. Irrallisten lämmityslaitteiden osuus nousi 12 prosentista 17 prosenttiyksikköön. Joka neljännessä kesämökissä oli sähkölämmitys (peruslämpö) pysyvästi päällä edellisenä talvena.

Noin 32 prosenttia kesämökeistä soveltuu ympärivuotiseen käyttöön. Vuodesta 2003 vuoteen 2008 näiden talviasuttavien mökkien osuus kasvoi kolme prosenttiyksikköä. Puolet kaikista kesämökeistä soveltuu kevät- kesä- ja syyskäyttöön. Vajaa viidennes mökeistä sopii vain kesäkäyttöön.

Joka kolmannen kesämökin varustusta parannettiin viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana. Mökin varustustason parantamiseen on halukkuutta myös jatkossa. Seuraavan 12 kuukauden aikana varustuksen parantamista harkitsi puolet

mökkiläisistä. Kesämökin pääarakennus arvioitiin kouluasteikolla 4–10 keskimäärin kahdeksikoksi, eli hieman paremmaksi kuin viisi vuotta aikaisemmin.

Moderneista koneista astian- ja pyykinpesukoneet yleistyivät viiden vuoden aikana. Lankapuhelimien osuus on vähentynyt nopeasti. Televisio oli kolmella mökillä neljästä, ja suihku joka viidennessä mökissä.

Puolet mökkiläisistä toi mökilleen juoma- ja ruokavettä astioissa muualta. Omasta tai naapurin kaivosta juomavettä otti kaksi viidesosaa mökkiläisistä. Noin 16 prosenttia sai talousvettä vesilaitoksen tai vesiosuuskunnan verkostosta. Lähes 60 prosenttia mökkiläisistä otti pesuvettä järvestä, joesta, lähteestä tai merestä. Omasta tai naapurin kaivosta pesuvettä otti lähes 37 prosenttia mökkiläisistä. Vesilaitoksen tai vesiosuuskunnan liittymä pesuveden lähteenä kasvoi yhdeksästä prosentista 14 prosenttiyksikköön viiden vuoden aikana.

Mökin pääarakennuksen ja saunan jätevedet johdettiin pääasiassa maahan tai omaan saostuskaivoon. Ainoastaan kolme prosenttia mökeistä oli yhteydessä kunnan viemäriverkostoon. Vain joka sadannella mökillä saunan pesuvedet päätyivät vesistöön.

Kolmella mökillä viidestä oli ulko-puucee. Sisä-wc (vesivessa) oli 16 prosentissa mökeistä. Neljäsosalla mökeistä oli käytössään kompostikäymälä joko sisällä tai ulkona. Lähes puolet talvilämpimistä mökeistä oli varustettu sisä vessalla.

Kolmella mökillä viidestä maatuivat jätteet kompostoitin säännöllisesti. Noin kaksi kolmasosaa poltti osan jätteistään. Jätteiden hautaaminen maahan oli harvinaista. Noin kolmannes vei jätteensä säännöllisesti vakituisen asunnon jäteastiaan. Kunnalliseen keräyspisteeseen jätteitään vei säännöllisesti puolet mökkiläisistä. Kunnallinen jätehuolto tyhjensi joka viidennen kesämökin kiinteistökohtaisen jäteastian.

Kesämökin sijainti ja käyttö

Kesämökin ja vakituisen asunnon välinen etäisyys on keskimäärin 118 kilometriä, mediaanin ollessa 60 kilometriä. Tunnissa mökille ehtii lähes 60 prosenttia mökkiläisistä. Kesämökin pihaan tai välittömään läheisyyteen pääsee autolla lähes yhdeksän mökkiläistä kymmenestä. Valtaosa kesämökeistä sijaitsee järven tai lammen rannassa. Meren rannassa on joka kymmenes mökki. Saarimökkejä on noin 12 prosenttia.

Kesämökki oli oman kotitalouden tai jonkun muun henkilön käytössä keskimäärin 75 vuorokautta vuoden aikana. Mediaani oli 65 vuorokautta. Vuonna 2008 kesämökin käyttöaste oli samaa luokkaa kuin viisi vuotta aiemmin, vuoden 2003 kesämökkibarometrissa. Suosituimpana lomakuukautena, heinäkuussa, mökkiä käytettiin keskimäärin 17 vuorokautta. Yli puolella mökeistä oleskeltiin yli 60 vuorokautta vuodessa.

Lähes kaksi kolmasosaa mökkien omistajista oli yli 60-vuotiaita. Tämä selittää pitkälti keskimääräisen käyttöasteen suuruuden, ainakin työssäkäyvän mökkiläisen

näkökulmasta. Kesämökin soveltuvuus talviasumiseen vaikutti suuresti käyttöasteeseen. Talviasuttavilla mökeillä käyttöaste oli 103 vuorokautta vuodessa. Kevät-, kesä- ja syyskäyttöön soveltuvien mökkien käyttöaste oli 70 vuorokautta ja vain kesäkäyttöön soveltuvien mökkien 40 vuorokautta. Lyhytaikaisia käyntejä mökille tehtiin keskimäärin 21, ja mediaani oli 10 kertaa. Mitä kauempana kesämökki oli kotoa, sitä vähemmän lyhyitä käyntejä tehtiin.

14 prosenttia mökkiläisistä oli valmis harkitsemaan mökkinsä vuokraamista seuraavan kolmen vuoden aikana. Toteutuessaan tämä tarkoittaisi lähes 60 000 mökin tulemistä vuokramarkkinoille. Tällä hetkellä matkailuyritysten tarjoamia vuokramökkejä arvioidaan olevan noin 10 000.

Kesämökkiä käyttävät usein muutkin kuin pelkästään kesämökin omistajat. Keskimäärin 11 henkilöä vietti mökillä vähintään yhden yön viimeisten 12 kuukauden aikana. Mediaani oli kahdeksan (vähintään yhden yön) kävijää. Pysyvästi kesämökkiä käytti keskimäärin neljä henkilöä.

Kesämökin käyttö näyttää lisääntyneen, kun verrataan viimeksi kuluneita kolmea vuotta tätä ajanjaksoa edeltäviin kolmeen vuoteen. Yleisintä kuitenkin oli, että mökin käyttö pysyi ennallaan. Yli puolet mökkiläistä arvioi kesämökin käyttönsä pysyvän ennallaan seuraavien kolmen vuoden aikana. Lähes kolmannes arvioi mökinkäytön lisääntyvän, ja joka kymmenes vähenevän, joten mökinkäyttö näyttäisi lisääntyvän lähitulevaisuudessa.

Kyselylomakkeella esitettiin muutama mökinkäyttöön liittyvä väittämä. Mikäli kotimainen mökkeily ei olisi mahdollista, noin 60 prosenttia mökinomistajista lisäisi vastaavasti ulkomaan ja kotimaan matkailua. Joka kymmenes ostaisi tällöin loma-asunnon ulkomailta. Kahdella kolmasosalla polttoaineen huomattava hinnannousu ei vaikuttaisi juurikaan mökkimatkoihin.

Etätyö ja työssäkäynti

Kesämökkibarometriin vastanneista 62 prosenttia kuului ryhmään *"ei ole työssä tai työssä ei voi tehdä etätyötä"*. Potentiaalisilla etätyöntekijöillä halukkuus mökillä tehtävään etätyöhön kasvoi huomattavasti viiden vuoden aikana. Joka kymmenes kesämökin omistajatalous teki viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana ansioitöitä mökillä. Kaksi kolmasosaa mökillä etätöitä tehneistä teki töitä 10 päivää tai vähemmän.

Joka viides kesämökin omistajatalouksista kävi viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana töissä mökiltä. Mökiltä käytiin töissä keskimäärin 14 päivänä vuodessa. Neljännos mökkityöläisistä kävi mökiltä töissä yli 20 päivänä vuodessa.

Palvelujen käyttö

Taajamaan, jossa oli muitakin kauppoja kuin ruokakauppa, oli mökiltä matkaa keskimäärin 17 kilometriä. Päivittäistavarakauppaan oli matkaa keskimäärin

11 kilometriä. Terveyskeskukseen matkaa oli 18 kilometriä, kirjastoon 16 kilometriä ja postiin 13 kilometriä. Kunnanvirastoon tai kunnan yleiseen palvelupisteeseen kertyi matkaa keskimäärin 18 kilometriä.

Eri palveluista ulkokuntalaiset mökkiläiset käyttivät eniten ruokakauppoja ja jätehuoltopalveluja. Erilaisia palveluja käyttäneistä valtaosa oli palveluihin tyytyväinen. Suurimmat moitteet sai julkinen liikenne. Lähes puolet mökkikansasta oli kiinnostunut ostamaan kesämökin korjaus- ja rakennuspalveluja sekä lumen aurausta kesämökin lähiseudulta. Myös polttopuiden teko, puiden kaato ja vartiointi kiinnostivat mökinomistajia.

Päivittäistavarat sekä muut tavarat ja palvelut hankittiin monesta eri paikasta, sekä kotikunnasta, menomatkan varrelta että mökkikunnan kaupasta. Mitä pidempään mökillä oltiin, sitä suuremmaksi kasvoi mökkikunnan osuus ostoksista. Etenkin mökin kunnostamiseen liittyvät tavarat ja palvelut ostettiin mielellään mökin lähiseudulta.

Lähes 10 prosenttia ulkokuntalaisista mökkiläisistä piti mahdollisena muuttoa kesämökin sijaintikuntaan seuraavan kolmen vuoden aikana. Reilu kolmasosa oli sitä mieltä, että mökkikunnassa tulisi olla mökkiläistoimikunta kunnan ja mökkiläisten yhteydenpitovälineenä. Yli 40 prosenttia vastaajista ei osannut ottaa kantaa asiaan. Puolet ulkokuntalaisista mökkiläisistä oli saanut palveluoppaan kesämökkinsä sijaintikunnasta viimeisten 12 kuukauden aikana.

Rahankäyttö

Kesämökkibarometrin 2008 mukaan mökkeilyssä vuosittain liikkuva rahamäärä arvioitiin noin 4,5 miljardin euron suuruiseksi. Eniten rahaa käytettiin päivittäistavaraostoihin, rakentamiseen, mökkimatkoihin ja tontti- ja mökkikauppoihin. Vuoden 2003 kesämökkibarometrissa kokonaisrahamäärä arvioitiin 2,9 miljardiksi euroksi. Silloin matkakustannukset laskettiin alakanttiin, ja näin ollen luvut eivät ole vertailukelpoiset. Mikäli puuttuvat matkakustannukset lisätään vuoden 2003 arvioon, mökkeilyssä liikkuvan rahamäärän arvioidaan kasvaneen vuodesta 2003 vuoteen 2008 noin miljardi euroa.

Kesämökin omistavat kotitaloudet käyttivät päivittäistavaroihin 26 euroa kesämökillä vietettyä päivää kohden, eli lähes 2 000 euroa vuodessa. Mökkitaloudet kuluttivat päivittäistavaroihin yhteensä noin 805 miljoonaa euroa vuodessa, ja mökkivieraat puolestaan 86 miljoonaa euroa vuodessa. Yhteensä yksityisillä kesämökeillä päivittäistavaroihin käytettiin rahaa noin 891 miljoonaa euroa vuodessa. Kun tähän lisättiin yritysten ja yhteisöjen virkistyskäytössä oleviin mökkeihin liittyvä rahankäyttö 51 miljoonaa euroa, saatiin *kokonaissummaksi päivittäistavaroiden osalta lähes miljardi euroa.*

Uudisrakentamiseen uusilla rakennuspaikoilla käytettiin noin 280 miljoonaa euroa. Rakentamiseen ja korjaamiseen olemassa olevilla mökeillä käytettiin vuodessa reilut 2000 euroa mökkiä kohden. Yksityisillä kesämökeillä käytettiin rakentamiseen

ja korjaamiseen yhteensä 860 miljoonaa euroa. Noin 60 prosenttia ulkokuntalaisista mökkiläisistä osti vähintään puolet kaikista mökin kunnostamiseen liittyvistä tavaroista tai palveluista kesämökin lähiseudulta. Yritysten ja yhteisöjen mökeillä rakentamiseen käytettiin noin 54 miljoonaa euroa. *Yhteensä olemassa olevien mökkien rakentamiseen ja korjaamiseen käytettiin vuoden aikana yli 900 miljoonaa euroa.*

Kesämökillä käytettäviin muihin tavaroihin, kuten polttoaine, kalusteet, puutarhanhoitotarvikkeet tms., käytettiin mökkiä kohden yli 600 euroa vuodessa. *Yksityismökeillä muihin tavaroihin käytettiin yhteensä 264 miljoonaa euroa.* Kun tähän lisättiin yritysten ja yhteisöjen mökit (17 miljoonaa euroa), nousi kokonaissumma 281 miljoonaan euroon.

Ulkokuntalaiset mökinomistajat käyttivät erilaisiin palveluihin mökin lähiseudulla keskimäärin reilut 200 euroa mökkiä kohden vuodessa. *Kaiken kaikkiaan erilaisiin palveluihin käytettiin yhteensä noin 70 miljoonaa euroa.*

Kesämökin erilaisiin käyttömaksuihin kuuluivat kiinteistövero, yksityistie-, laitur-, jätehuolto-, sähkö-, jätevesi ja puhelinmaksut. Sähkömaksut olivat suurin menoerä eri käyttömaksuista. Sähkömaksuja maksoi verkkosähkön piirissä olevat 314 000 yksityistä mökinomistajaa, yhteensä noin 141 miljoonaa euroa. Kiinteistövero maksettiin yhteensä 72 miljoonaa euroa, tiemaksuja 17 miljoonaa, pienvenesatama- ja laiturimaksuja viisi miljoonaa, jätehuoltomaksuja 15 miljoonaa, talous- ja jätevesimaksuja kahdeksan miljoonaa, ja puhelinmaksuja 10 miljoonaa euroa. *Yhteensä eri käyttömaksuja yksityismökkien omistajat maksoivat kaikkiaan noin 266 miljoonaa euroa.* Yritysten ja yhteisöjen omistamien mökkien vastaavat käyttömaksut olivat noin 26 miljoonaa euroa.

Mökkimatkojen kustannukset jakaantuivat seuraavasti: lyhyimmät 0–20 km pitkät mökkimatkat 45 miljoonaa euroa, 21–50 km matkat 118 miljoonaa, 51–100 km matkat 151 miljoonaa, 101–200 km matkat 206 miljoonaa ja yli 200 km matkat 291 miljoonaa euroa. Yritysten ja yhteisöjen omistamiin mökkeihin liittyvistä mökkimatkastoista kertyi 89 miljoonaa euroa. *Mökkimatkojen kokonaiskustannukset olivat vuodessa yhteensä 900 miljoonaa euroa.* Mökkimatkoihin käytettiin keskimäärin noin 2000 euroa vuodessa kesämökkiä kohti.

Tontti- ja mökkikaupat olivat yhteensä noin 850 miljoonaa euroa vuodessa. Vuonna 2003 vastaava summa oli noin 500 miljoonaa euroa, eli viidessä vuodessa kaupan käynnin kasvu on ollut rajua.

Abstract

The Free-time Residence Barometer was developed jointly by the Island Committee and Statistics Finland in 2003. It is a monitoring system which describes the different modes of leisure-time housing. The first Free-time Residence Barometer was published in 2004. The Barometer is based on a postal inquiry sent out to free-time residence owners as well as statistics and research data obtained from other sources. This current publication is the second Free-time Residence Barometer.

The sample of this Barometer consisted of 5,000 free-time residences sampled from all regions according to their relative weights. To allow for the construction of a time series, the questionnaire was based on the 2003 questionnaire to which only minor adjustments were made. Free-time residence owners were asked a wide variety of questions related to visits to their free-time residence, the standard of equipment of the free-time residence as well as money spent on the cottage or when spending time there.

According to the register of free-time residences, there were nearly 480,000 free-time residences in Finland in 2007. Private free-time residences numbered roughly 450,000 and those owned by corporations roughly 30,000. Some free-time residences were used for other purposes than as free-time residences. Some 11,000 free-time residences were permanently inhabited (in 2003 the respective number was 9,000). The number of free-time residences shows great regional variation. There were nearly 48,000 free-time residences in Varsinais-Suomi, while Central Ostrobothnia had some 4,000 of them.

Standard of equipment of free-time residence

The total floorage of the different buildings belonging to the free-time residence averaged 73 square metres. One half of the free-time residences had a floorage of more than 60 square metres. In summer the average accommodation capacity of the free-time residence proper and the associated other buildings was seven beds. When calculated for the entire stock of private free-time residences this translates into some 3 million beds.

All in all nine out of ten free-time residences had access to electricity. The proportion of mains electricity increased from 70 to 76 percentage points in five years. Every tenth free-time residence had a solar panel. The same proportion had a generator.

Nearly all free-time residences had some type of heating. The proportion of direct electric heating increased from 49 to 55 per cent in five years. The proportion of stand-alone heating units increased by 5 percentage points to 17 per cent. One in four free-time residences had had electric heating (basic temperature) permanently on during the winter before.

Some 32 per cent of free-time residences are fit for year-round habitation. From 2003 to 2008 the share of free-time residences fit for winter habitation increased by 3 percentage points. One half of all free-time residences are fit for spring, summer and autumn habitation. Slightly below one-fifth are fit for summer habitation only.

The standard of equipment of every third free-time residence had been improved in the preceding 12 months. The willingness to improve the standard of equipment at the free-time residence extends also into the future. One half of cottagers considered improving the standard of equipment of their cottage in the next 12 months. The main building of the free-time residence was given an average rating of 8 on a scale from 4 to 10, which is slightly better than five years previously.

Of the modern appliances, dishwashers and washing machines became more common during the five-year period. The proportion of landline telephones has fallen quickly. Three in four free-time residences had a television and one in five had a shower.

One half of cottagers brought drinking and cooking water to the free-time residence in containers. Two-fifths of cottagers drew drinking water from their own or a neighbour's well. Some 16 per cent got their household water from networks maintained by the waterworks or a water co-operative. Nearly 60 per cent of cottagers took washing water from a lake, a river, a spring or the sea. Nearly 37 per cent drew washing water from their own or a neighbour's well. The proportion of the waterworks or water co-operative network as the source of washing water grew from 9 per cent to 14 per cent in the five-year period.

Waste water from the main building and the sauna was mainly filtered into the ground or a sedimentation basin. Only 3 per cent of free-time residences were connected to municipal sewage networks. The waste water from the sauna of only one free-time residence in one hundred ended up in bodies of water.

Three in five free-time residences had an outdoor latrine. A total of 16 per cent of free-time residences had an indoor WC (water toilet). One-fourth of free-time residences had a compost latrine either indoors or outside. Nearly one half of free-time residences fit for winter habitation were equipped with an indoor toilet.

Three in five free-time residences regularly composted their organic waste. Roughly two-thirds burnt a part of their waste. Burying waste in the ground was rare. Roughly one-third of free-time residence owners transported waste regularly to the waste container of their permanent residence. One half of cottagers transported waste regularly to a municipal waste collection point. Municipal waste management emptied the property-specific waste container of one-fifth of free-time residences.

Location and use of free-time residence

The distance between the free-time residence and the permanent residence averaged 118 kilometres. The median distance was 60 kilometres. Nearly 60 per cent of free-time residence owners could reach their free-time residence within an hour.

Almost nine out of ten cottagers can drive a car either directly to the yard or the immediate vicinity of their cottage. The majority of free-time residences are located on the shore of a lake or pond. Every tenth free-time residence is by the seashore. Some 12 per cent of all free-time residences are located on islands.

On average, a free-time residence was used by the owner household or some other person on 75 days per year. The median was 65 days. In 2008 the free-time residence utilisation rate was on level with the figures in the 2003 Free-time Residence Barometer. During the most popular holiday month, namely July, the free-time residence was used for 17 days, on average. More than one half of the free-time residences were used for more than 60 days per year.

Nearly two-thirds of all free-time residence owners were over 60 years of age, which largely explains the high average utilisation rate at least from the perspective of an employed cottager. The suitability of the free-time residence for winter habitation had a great effect on the utilisation rate. The utilisation rate of free-time residences fit for winter habitation was 103 days per year. The utilisation rate of free-time residences fit for spring, summer and autumn habitation was 70 days and that of free-time residences fit for summer habitation only was 40 days. The average number of short visits to the free-time residence was 21 and the median stood at 10 visits. The further away the free-time residence was from the permanent residence, the smaller was the number of short visits.

Fourteen per cent of cottagers were willing to consider renting out their cottage in the next three years. If this willingness was acted upon, rental markets would see 60,000 available free-time residences. At present the number of free-time residences offered for rent by tourism enterprises is estimated at some 10,000.

A free-time residence is often used also by other persons than those who own it. On average 11 persons had spent at least one night at a free-time residence in the previous 12 months. The median was 8 persons (for at least one night). A free-time residence was used on a permanent basis by an average of four persons.

A comparison of the most recent three years with the preceding three-year period seems to indicate that the use of free-time residences has increased. The most common case, however, was that the use of the free-time residence stayed unchanged. More than one half of cottagers estimated that their use of their free-time residence would stay unchanged in the next three years. Nearly one-third estimated that their use of the cottage would increase, while one in ten reckoned it would decrease in the near future.

The questionnaire included some statements concerning the use of the free-time residence. If it was not possible to have a free-time residence in Finland, some 60 per cent of cottage owners would increase their domestic and foreign travel correspondingly. One in ten would then buy a free-time residence abroad. For two-thirds of the respondents a notable increase in the price of fuel would not have a significant effect on trips to the free-time residence.

Remote work and commuting to work

Sixty-two per cent of the respondents in the Free-time Residence Barometer belonged to the group *“not employed or not possible to do remote work”*. For potential remote workers the willingness to do remote work at the free-time residence increased considerably in the five-year period. Every tenth free-time residence owner household had performed gainful work at the free-time residence in the preceding 12 months. Two-thirds of the persons who did remote work at their free-time residence did so for 10 days or less.

Every fifth free-time residence owner household had commuted to work from the free-time residence in the preceding 12 months. People commuted to work from a free-time residence on 14 days per year, on average. One-fourth of the persons who commuted to work from a free-time residence did so on more than 20 days per year.

Use of services

Free-time residences were, on average, 17 kilometres away from an urban settlement with also other shops besides a grocery store. The average distance to a daily consumer goods store was 11 kilometres. The distance to a municipal health centre was 18 kilometres, that to a library 16 kilometres and that to a post office 13 kilometres. A municipal government office or a municipal services bureau was, on average, 18 kilometres away.

The services used most by cottagers permanently resident in other municipalities were food stores and waste management services. The majority of the respondents who had used various types of services were satisfied with them. Public transport was the most criticised service. Nearly one half of the cottager population was interested in buying repair and construction services as well as snowploughing services from the area surrounding the free-time residence. Free-time residence owners were also interested in services related to chopping firewood, felling trees and security.

Daily consumer goods and other goods as well as services were purchased from many locations including the municipality of residence, from along the way and the store of the municipality of the free-time residence. The longer the period spent at the free-time residence was, the higher was also the proportion of purchases made in the municipality of the free-time residence. Especially goods and services related to repairing the free-time residence were purchased from the surrounding area.

Nearly 10 per cent of the cottagers permanently resident in other municipalities regarded a move to the municipality of the free-time residence in the next three years as a possibility. A good one-third thought that the municipality of the free-time residence should have a cottager committee as a contact forum for the municipality and its free-time residents. More than 40 per cent of the respondents did not express an opinion on this issue. One half of the cottagers permanently resident in other municipalities had received a services guide from the municipality of their free-time residence in the past 12 months.

Use of money

According to the Free-time Residence Barometer 2008, the consumption per year related to free-time residences was estimated at some EUR 4.5 billion. The most money was spent on daily consumer goods, construction, trips to free-time residences as well as plot and free-time residence transactions. In the 2003 Free-time Residence Barometer the total amount spent was estimated at EUR 2.9 billion. At that time travel costs were calculated on the low side, which means that the figures are not comparable. If the missing travel costs are added to the year 2003 estimate, the amount of money moving in activities related to free-time residences are estimated to have increased by some EUR 1 billion between the years 2003 and 2008.

Free-time residence owner households used EUR 26 on daily consumer goods per day spent at the free-time residence, which amounts to nearly EUR 2,000 per year. Free-time resident households spent a total of some EUR 805 million on daily consumer goods per year. The respective amount for guests to free-time residences was EUR 86 million. In total, private free-time residences used some EUR 891 million on daily consumer goods per year. When the amount expended by free-time residences used for recreation by enterprises and corporations, namely EUR 51 million, is added to the sum, *the total amount spent on daily consumer goods is close on EUR 1 billion.*

Roughly EUR 280 million was spent on newbuilding on new construction sites. The annual amount used on construction and repair work at existing free-time residences was a good EUR 2,000 per free-time residence. Private free-time residences used a total of EUR 860 million on construction and repair work. Some 60 per cent of cottagers permanently resident in other municipalities purchased at least one half of all the goods or services required in the repair work done on the free-time residence from the area surrounding the free-time residence. Some EUR 54 million was used on construction work at free-time residences belonging to enterprises and corporations. *The total amount used on construction and repair work at existing free-time residences in a year was more than EUR 900 million.*

The amount spent on other goods used at the free-time residence, such as fuel, furniture, gardening tools etc. was more than EUR 600 per free-time residence per year. *Private free-time residences spent a total of EUR 264 million on other goods.* When the spending of free-time residences belonging to enterprises and corporations (EUR 17 million) are added to this, the total amount rises to EUR 281 million.

Cottage owners permanently resident in other municipalities spent, on average, a good EUR 200 per free-time residence on various services in the area surrounding the free-time residence. *All in all some EUR 70 million was spent on various services.*

The different kinds of user charges related to the free-time residence included the tax on real property as well as fees from using private roads, harbour and quay dues, as well as waste collection, maintenance, electricity, waste water and telephone charges. Electricity charges made up the biggest individual item of expenditure. Electricity charges were paid by the 314,000 owners of private free-time residences

connected to electricity networks, which made up a total of EUR 141 million. Real property tax paid amounted to a total of EUR 72 million, road fees to EUR 17 million, harbour and quay dues to EUR 5 million, waste management fees to EUR 15 million, household and waste water fees to EUR 8 million and telephone charges to EUR 10 million. *Private free-time residence owners paid a total of EUR 266 million in different user charges.* The respective user charges paid by free-time residences owned by enterprises and corporations amounted to some EUR 26 million.

The costs of trips to free-time residences were broken down in the following manner: the shortest trips of 0–20 kilometres cost EUR 45 million, trips of 21–50 kilometres EUR 118 million, trips of 51–100 kilometres EUR 151 million, trips of 101–200 kilometres EUR 206 million and trips longer than 200 kilometres cost EUR 291 million. Trips related to visits to free-time residences owned by enterprises and corporations made up EUR 89 million. *The total costs of trips to free-time residences were EUR 900 million per year.* An average of roughly EUR 2,000 per year per free-time residence was used on trips to the free-time residence.

Plot and free-time residence transactions amounted to some EUR 850 million per year. In 2003 the respective sum was some EUR 500 million, which shows that the number of transactions has increased drastically in five years.

Sammandrag

Stugbarometern som skärgårdsdelegationen och Statistikcentralen tillsammans tog fram år 2003 är ett uppföljningssystem för att beskriva fritidsboendet. Den första barometern publicerades år 2004. Stugbarometern baserar sig på en postenkät till fritidsinvånare samt på statistik- och forskningsuppgifter från andra källor. Det här är den andra barometern.

Urvalet omfattade den här gången 5 000 stugor, som togs ut från alla landskap på basis av sitt viktvärde. För erhållande av en tidsserie baserade sig enkätblanketten på blanketten för år 2003, i vilken små preciseringar gjordes. I enkäten ställdes täckande frågor om besök på stugan, stugans utrustning och hur mycket pengar som satsades på fritidsboende.

År 2007 fanns det enligt stugregistret nästan 480 000 stugor i Finland. Antalet privatägda stugor var omkring 450 000 och omkring 30 000 stugor var i företags och organisationers ägo. En del av stugorna användes för annat bruk. I omkring 11 000 stugor bodde fritidsinvånarna permanent (år 2003 i 9 000 stugor). Antalet stugor varierar mycket i de olika landskapen. I Egentliga Finland fanns det nästan 48 000 stugor, medan antalet stugor i Mellersta Österbotten var omkring 4 000.

Stugans utrustningsstandard

Den totala våningsytan i de olika byggnader som hörde till stugan var i genomsnitt 73 kvadratmeter. Hälften av stugorna hade en våningsyta på över 60 kvadratmeter. Under sommaren var inkvarteringskapaciteten för en stuga med tillhörande byggnader i genomsnitt sju bäddplatser, dvs. omkring tre miljoner bäddplatser då man beaktar hela det privatägda stugbeståndet.

Sammanlagt nio stugor av tio hade tillgång till elström. Andelen nätbunden elektricitet ökade från 70 procent till 76 procent på fem år. En solpanel fanns i var tionde stuga, likaså en generator.

Nästan alla stugor hade någon form av uppvärmning. Andelen stugor med direkt elvärme ökade på fem år från 49 procent till 55 procent. Andelen separata värmeaggregat steg med fem procent till 17 procent. I var fjärde stuga var elvärmens (grundvärmens) hela tiden påslagen under den föregående vintern.

Omkring 32 procent av stugorna lämpar sig för åretruntboende. Från år 2003 till år 2008 ökade de vinterbonade stugornas andel med tre procentenheter. Hälften av alla stugor är avsedda för vår- sommar- och höstbruk. Något under en femtedel lämpar sig enbart för sommarbruk.

I var tredje stuga förbättrades utrustningen under de senaste 12 månaderna. Stugägarna är intresserade av att förbättra utrustningsstandarden också i framtiden. Hälften av stugägarna planerar att förbättra utrustningen under de följande 12

månaderna. Standarden på huvudbyggnaden bedömdes i genomsnitt med vitsordet åtta på en skala från 4 till 10, vilket var lite bättre än för fem år sedan.

Av de moderna maskinerna blev disk- och tvättmaskinerna allmännare under de senaste fem åren. Andelen trådtелефoner har minskat snabbt. Television fanns i tre stugor av fyra, dusch i var femte stuga.

Hälften av fritidsinvånarna tog med sig dricksvatten i kärl. Två femtedelar fick sitt dricksvatten ur egen eller grannens brunn. Omkring 16 procent fick hushållsvatten ur vattenverkens eller vattenandelslagens nät. Nästan 60 procent tog sitt tvättvatten från sjöar, åar, källor eller havet, medan nästan 37 procent fick tvättvatten ur egen eller grannens brunn. Anslutningarna till vattenverk eller vattenandelslag för erhållande av tvättvatten ökade från nio procent till 14 procent från år 2003 till år 2008.

Avloppsvattnet från stugornas huvud- och bastubyggnader leddes i huvudsak ut i marken eller till en slamavskiljare. Bara tre procent av stugorna var anslutna till kommunens avloppsnät. Tvättvattnet släpptes ut i vattendragen bara i var hundra stuga.

Tre stugor av fem hade utedass och 16 procent av stugorna wc (vattenklosett). En fjärdedel av stugorna hade en komposteringstoalett antingen inom- eller utomhus. Nästan hälften av de vinterbonade stugorna var utrustade med vattenklosett.

Bland tre stugor av fem komposterades förmultnande avfall regelbundet. Omkring två tredjedelar brände en del av sitt avfall. Däremot var det ovanligt att gräva ned avfallet. Omkring en tredjedel förde regelbundet sitt avfall till den stadigvarande bostadens sopkärl. Hälften av fritidsinvånarna förde avfallet till en kommunal uppsamlingsplats. Den kommunala avfallshanteringen hade hand om tömningen av var femte stugas sopkärl.

Stugans läge och användning

Avståndet mellan stugan och den fasta bostaden är i genomsnitt 118 kilometer, medianen är 60 kilometer. Nästan 60 procent av fritidsinvånarna hinner fram till stugan på en timme. Nästan nio av tio kommer med bil ända in på gården eller i dess omedelbara närhet. Största delen av stugorna ligger vid en sjö eller ett träsk. Var tionde stuga ligger vid havet och omkring 12 procent på en ö.

Stugan användes av det egna hushållet eller av utomstående i genomsnitt 75 dygn om året. Medianen var 65 dygn. År 2008 var användningsgraden av samma storleksklass som för fem år sedan i stugbarometern år 2003. I juli, under den mest populära semestermånaden, användes stugan i genomsnitt 17 dygn. Över hälften av stugorna användes över 60 dygn om året.

Nästan två tredjedelar av stugägarna var över 60 år. Detta förklarar till stor del den höga genomsnittliga användningsgraden, åtminstone sett ur förvärvsarbetande stugägares perspektiv. Användningsgraden påverkades mycket av hur stugan kunde användas under vintern. För vinterbonade stugor var användningsgraden 103 dygn om året. Stugor avsedda för vår-, sommar- och höstbruk hade en användningsgrad

på 70 dygn och stugor avsedda enbart för sommarbruk en användningsgrad på 40 dygn. I medeltal gjordes 21 korta stugbesök, medianen var 10 gånger. Ju längre avståndet till stugan var, desto färre korta besök blev det.

14 procent av stugägarna var beredda att överväga uthyrning under de kommande tre åren. Om detta aktualiseras innebär det att nästan 60 000 stugor kommer ut på hyresmarknaden. För närvarande uppskattar man att det finns omkring 10 000 hyrstugor som tillhandahålls av turistföretag.

Ofta används en stuga också av andra än enbart av stugägaren. I genomsnitt 11 personer tillbringade minst en natt på en stuga under de senaste 12 månaderna. Medianen var åtta besökare (under minst en natt). I genomsnitt fyra personer använde en stuga permanent.

Stuganvändningen ser ut att ha ökat, då man jämför de senaste tre åren med föregående treårsperiod. Mest vanligt var det dock att användningen var oförändrad. Mer än hälften av fritidsinvånarna uppskattade att de inte kommer att ändra sin användning av stugan under de kommande tre åren. Nästan en tredjedel uppskattade att användningen kommer att öka och var tionde att den kommer att minska. Stuganvändningen ser alltså ut att öka inom den närmaste framtiden.

På enkätblanketten fanns några påståenden gällande stuganvändningen. Om det inte fanns möjligheter till fritidsboende i Finland, skulle omkring 60 procent av stugägarna istället turista mera både utomlands och i Finland. Var tionde stugägare skulle i så fall köpa en semesterbostad utomlands. För två tredjedelar av stugägarna skulle en betydande stegring av bränslepriserna inte nämnvärt påverka stugresorna.

Distansarbete och sysselsättning

Av svarspersonerna hörde 62 procent till gruppen *"jag arbetar inte eller distansarbete inte möjligt i mitt arbete"*. Bland potentiella distansarbetare ökade intresset för att distansarbeta på stugan i betydande grad från år 2003 till år 2008. Vart tionde ägarhushåll hade förvärvat arbetat på stugan under de senaste 12 månaderna. Två tredjedelar av dem som distansarbetat på stugan hade arbetat 10 dagar eller mindre.

Vart femte ägarhushåll hade åkt in från stugan till arbetet under i genomsnitt 14 dagar om året under de senaste 12 månaderna. En fjärdedel av de förvärvat arbetande hade pendlat till arbetet under mer än 20 dagar om året.

Användning av tjänster

Från stugan var det i genomsnitt 17 kilometer till en tätort där det fanns andra butiker än enbart matbutiker. Till dagligvarubutiken var det i genomsnitt 11 kilometer. Till hälsocentralen var avståndet 18 kilometer, till biblioteket 16 kilometer och till posten 13 kilometer. Det kommunala ämbetsverket eller kommunens allmänna serviceställe låg i genomsnitt 18 kilometer från stugan.

Av alla tjänster använde fritidsboende icke-ortsbor mest matbutiker och avfallshanteringstjänster. Merparten av dem som anlitat olika tjänster var nöjda med tjänsterna. Den största kritiken riktades mot kollektivtrafiken. Nästan hälften av fritidsinvånarna var intresserade av att köpa reparations- och byggarbeten för stugan på stugorten samt snöplogning. Stugägarna var också intresserade av att köpa vedhuggning, trädfällning och bevakning.

Dagligvaror samt andra varor och tjänster köptes på många olika ställen, både i hemkommunen, på väg till stugan eller i en butik i stugkommunen. Ju längre stugvistelsen var, desto större blev stugkommunens andel av inköpen. Isynnerhet sådana varor och tjänster som behövdes för att reparera stugan köptes gärna på stugorten.

Nästan 10 procent av de fritidsboende icke-ortsborna ansåg en flyttning till stugkommunen vara ett tänkbart alternativ under de följande tre åren. Drygt en tredjedel var av den åsikten att det borde finnas en stugägarkommitté som ett kontaktorgan mellan kommunen och stugägarna. Över 40 procent av svarspersonerna kunde inte ta ställning till frågan. Hälften av de fritidsboende icke-ortsborna hade fått en serviceguide av kommunen under de senaste 12 månaderna.

Penninganvändning

Enligt stugbarometern 2008 var den penningssumma som årligen rörde sig inom fritidsboendet uppskattningsvis omkring 4,5 miljarder euro. Mest pengar lades ned på dagligvaruinköp, byggande, stugresor samt köp av tomter och stugor. Enligt stugbarometern 2003 uppgick den totala penningssumman uppskattningsvis till 2,9 miljarder euro. Då beräknades resekostnaderna i underkant och därför är siffrorna inte jämförbara. Om de resekostnader som fattades inräknas i uppskattningen för år 2003, uppskattas penningssumman inom fritidsboendet ha ökat med omkring en miljard euro från år 2003 till år 2008.

De stugägande hushållen använde 26 euro per stugdag för dagligvaror, dvs. nästan 2 000 euro per år. Stughushållen lade ned sammanlagt omkring 805 miljoner euro per år på dagligvaror, och stuggästerna för sin del 86 miljoner euro per år. Sammanlagt lade de privatägda stugorna ned omkring 891 miljoner euro per år på dagligvaror. När man lägger till det belopp på 51 miljoner euro som användes för dagligvaror i anslutning till olika företags och organisationers rekreationsstugor, erhålls en totalsumma på nästan en miljard euro.

För nybyggande på nya byggplatser användes omkring 280 miljoner euro. På byggande och reparation av befintliga stugor lades ned drygt 2 000 euro per stuga per år. De privatägda stugorna använde sammanlagt 860 miljoner euro för byggande och reparation. Omkring 60 procent av de fritidsboende icke-ortsborna köpte minst hälften av alla varor och tjänster med anknytning till stugrenoveringar i stugregionen. För byggande som gällde företagets och organisationernas stugor använ-

des omkring 54 miljoner euro. *Sammanlagt lades mer än 900 miljoner euro ned på byggande och reparation av befintliga stugor under ett år.*

För andra varor såsom bränsle, möbler, utrustning för trädgårdsskötsel o.d. användes mer än 600 euro per stuga per år. *För de privatägda stugornas övriga varor användes sammanlagt 264 miljoner euro.* När man lade till de stugor i företags och organisationers ägo (17 miljoner euro), steg totalsumman till 281 miljoner euro.

Fritidsboende icke-ortsbor använde i genomsnitt drygt 200 euro per stuga per år för olika tjänster som tillhandhölls i stugregionen. *Sammanlagt lades omkring 70 miljoner euro ned på olika tjänster.*

Stugornas olika bruksavgifter omfattade fastighetsskatt, avgifter för enskild väg, brygga, avfallshantering, el, avloppsvatten och telefon. Av de olika bruksavgifterna var elavgifterna den största utgiftsposten. Elavgifterna för de 314 000 privata stugägare som hade tillgång till nätbunden elektricitet uppgick till sammanlagt omkring 141 miljoner euro. Stugägarna betalade sammanlagt 72 miljoner euro i fastighetsskatt, 17 miljoner euro i vägavgifter, fem miljoner i avgifter för småbåtshamnar och bryggor, 15 miljoner i avfallshanteringsavgifter, åtta miljoner i hushålls- och avloppsvattenavgifter och 10 miljoner euro i telefonavgifter. *Sammanlagt betalade de privata stugägarna omkring 266 miljoner euro i olika bruksavgifter.* Motsvarande bruksavgifter för företagens och organisationernas stugor var omkring 26 miljoner euro.

Kostnaderna för stugresor fördelades på följande sätt: de kortaste stugresorna på 0–20 km 45 miljoner euro, resor på 21–50 km 118 miljoner, resor på 51–100 km 151 miljoner, resor på 101–200 km 206 miljoner och resor på mer än 200 km 291 miljoner euro. Kostnaderna för resor till och från stugor i företags och organisationers ägo uppgick till 89 miljoner euro. *Totaltkostnaderna för stugresorna var sammanlagt 900 miljoner euro per år.* På stugresor lades i genomsnitt ned omkring 2 000 euro per stuga per år.

Tomt- och stugköp gjordes för totalt omkring 850 miljoner euro per år. År 2003 var motsvarande summa omkring 500 miljoner euro, vilket innebär att ökningen varit kraftig under de senaste fem åren.

1 Johdanto

Kesämökkibarometri on Saaristoasiain neuvottelukunnan ja Tilastokeskuksen yhteistyössä vuonna 2003 luoma vapaa-ajan asumista kuvaava seurantajärjestelmä. Ensimmäinen barometri julkaistiin vuonna 2004. Kesämökkibarometri perustuu mökkeilijöille suunnattuun postikyselyyn sekä muista lähteistä poimittuihin tilasto- ja tutkimustietoihin. Nyt julkaistava barometri on järjestyksessään toinen.

Aikasarjan aikaansaamiseksi kyselylomake perustui vuoden 2003 lomakkeeseen, johon tehtiin pieniä tarkennuksia. Mökkibarometrin toisen kierroksen tiedonkeruu tehtiin vuoden 2008 loka-joulukuussa. Mökkibarometri on tarkoitus toistaa viiden vuoden välein.

Mökkibarometri katsottiin tarpeelliseksi luoda vapaa-ajan asumisen merkityksen kasvun vuoksi. Aluerakenteen muutoksesta ja urbanisoitumisesta huolimatta vapaa-ajan asumisen merkitys suomalaisille näyttää säilyvän, ja jopa vahvistuvan. Mökkibarometristä saatavia tietoja hyödynnetään tutkimustoiminnassa ja yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Postikyselylomake lähetettiin 5 000 yksityisen vapaa-ajan asunnon (kesämökin) omistajalle eri puolella Suomea. Perusjoukkona oli noin 452 000 Tilastokeskuksen kesämökkirekisterissä olevaa yksityistä kesämökkiä, joista otos poimittiin satunnaisesti. Perikunnille ja ulkomaalaisille mökinomistajille kyselyä ei lähetetty omistajien yhteystietojen puutteellisuuden vuoksi. Laskelmissa otettiin kuitenkin huomioon kaikki yksityiset kesämökit, siis myös perikunnat ja ulkomaiset omistajat. Koska osa rekisterissä olevista kesämökeistä selvisi olevan muussa kuin vapaa-ajan asumiskäytössä, niiden arvioitu määrä poistettiin laskelmista. Tulokset koskevat yhteensä noin 413 000 yksityistä kesämökkiä.

Taloudellisia lukuja laskettaessa otettiin mukaan myös yritysten ja yhteisöjen omistamat noin 26 000 vapaa-ajan asuntoa. Niiden osalta laskelmissa käytettiin yksityisiin mökkeihin rinnastettavia keskiarvoja, koska muita tietoja ei ollut saatavilla.

Postikyselyn tietojenkeruu tehtiin sekä suomen- että ruotsinkielisellä lomakkeella. Ensimmäisen postituskierroksen jälkeen vastaamattomille lähetettiin vielä toinen kyselylomake. Vastausprosentti oli noin 55 prosenttia.

Kesämökkibarometri on kattava tutkimus kesämökeistä ja niiden käytöstä. Kesämökkien omistajilta kysyttiin kesämökin sijaintiin, käyttöasteeseen, varustukseen, etätyöhön, vesi- ja jätehuoltoon, palvelujen käyttöön, ostosten tekemiseen ja muuhun rahankäyttöön liittyviä kysymyksiä. Tässä raportissa on esitetty kaikkien lomakkeella olleiden kysymysten perusjakaumat.

Tässä raportissa puhutaan yleisesti kesämökeistä, vaikka virallisempi termi lie-neekin vapaa-ajan asunto. Näin siksi, että puhekielessä puhutaan yleensä kesämökeistä tarkoitettaessa vapaa-ajan asuntoja.

2 Kesämökin käsite ja mökkikanta

2.1 Kesämökin määritelmä

Kesämökillä tarkoitetaan kiinteästi sijaintipaikalleen rakennettua vapaa-ajan asuinrakennusta (käyttötarkoituksen mukaan) tai asuinrakennusta, jota käytetään lomatai vapaa-ajan asuntona. Liiketoimintaa palvelevia lomamökkejä, lomakyläjen rakennuksia tai siirtolapuutarhamökkejä ei lueta kesämökkirekisterissä vapaa-ajan asuinrakennuksiksi, eikä myöskään vakinaisessa asuinkäytössä olevia vapaa-ajan asuntoja.

Tiedot kesämökeistä saadaan väestön keskusrekisterin rakennus- ja huoneistotiedoista, joita ylläpidetään kuntien rakennusvalvonnan rakennushankeilmoituksilla. Tietoja täydennetään myös verohallituksen tiedoilla.

2.2 Kesämökkikanta

Kesämökkirekisterin mukaan Suomessa oli vuonna 2007 noin 478 000 kesämökkiä. Yksityisiä mökkejä oli noin 452 000 ja yritysten ja yhteisöjen mökkejä noin 26 000. Osa mökeistä oli muussa kuin kesämökkikäytössä. Väestörekisterikeskuksen mukaan noin 11 000 mökillä asuttiin vakituisesti.

Kesämökkitiedoista voi puuttua jonkin verran yksiköitä. Kesämökkikäyttöön on otettu rakennuksia, jotka ovat rekisterissä esim. asuinrakennuksina. Käyttötarkoituksen muutos ei aina välity rekisteriin. On myös mahdollista, että kesämökki muutetaan asuinrakennukseksi, kun se otetaan asumiskäyttöön. Mikäli tästä saadaan tieto, kesämökki poistetaan kesämökkikannasta.

Vuoden 2007 aikana uusia vapaa-ajan asuinrakennuksia valmistui noin 4 000. Kesämökkirakentaminen on hidastunut jatkuvasti 1990-luvun alkuvuosien rakennustahtiin verrattuna. Kun 1990-luvun alussa valmistui vuosittain noin 8 000 uutta kesämökkiä, niin viime vuosina rakentamisvauhti on ollut noin puolet tästä. Kesämökkikanta kasvoi 1990-luvulla noin 20 prosentilla. Se on selvästi vähemmän kuin 1970- ja 1980-luvuilla, jolloin kanta kasvoi yli 40 prosenttia vuosikymmenen aikana.

Maakunnista eniten kesämökkejä oli Varsinais-Suomessa, lähes 48 000. Myös Etelä-Savossa ja Pirkanmaalla mökkejä oli yli 40 000. Vähiten kesämökkejä oli Keski-Pohjanmaalla ja Ahvenanmaalla.

3 Kesämökin varustetaso

3.1 Kesämökin koko

Vuoden 2003 kyselyn mukaan kesämökin päärakennuksen pinta-ala oli keskimäärin 50 neliömetriä, ja puolet mökeistä oli pinta-alaltaan korkeintaan 45 neliömetriä. Vuoden 2008 kyselyssä pinta-alan määritelmää laajennettiin koskemaan kaikkia kesämökkipaikan rakennuksia, kuten mm. aittaa ja saunamökkiä. Vuoden 2008 tulosten mukaan eri rakennusten yhteenlaskettu asuinpinta-ala oli keskimäärin 73 neliömetriä. Puolella kesämökeistä oli asuinpinta-alaa yli 60 neliömetriä (liitetaulukot-sivu 10–k19).

Kesämökin päärakennuksen rakennusvuodella on vaikutusta asuinpinta-alaan. Ennen 1960-lukua rakennetuilla mökeillä asuinpinta-alaa on keskimäärin 84 neliömetriä, ja 2000-luvun uusilla mökeillä lähes yhtä paljon, 83 neliömetriä. 1960-luvun mökeissä keskiarvo on 66 m², 1970-luvulla 67 m², 1980-luvulla 65 m² ja 1990-luvulla 72 m².

Kesämökin ja siihen liittyvien lisärakennusten majoituskapasiteetti kesäaikana on keskimäärin seitsemän vuodepaikkaa, eli koko yksityinen mökkikanta huomioiden noin kolme miljoonaa vuodepaikkaa. Neljäsosalla mökeistä vuodepaikkoja on korkeintaan neljä (liitetaulukot-sivu 14–k24). Yli puolella mökeistä vuodepaikkoja on vähintään seitsemälle henkilölle.

3.2 Sähköt ja lämmitys

Kaikkiaan yhdeksällä kesämökillä kymmenestä oli sähkövirtaa käytettävissään (liitetaulukot-sivu 11–k20). Vuonna 2003 vastaava luku oli 84 prosenttiyksikköä. Verkosähkön osuus nousi viidessä vuodessa 70 prosentista 76 prosenttiyksikköön. Aurinkopaneeli oli joka kymmenennellä mökillä, samoin generaattori.

Olipa mökillä käytettävissään sähköä tai ei, lähes kaikilla mökeillä oli joku lämmitys (liitetaulukot-sivu 12–k21). Yhdeksällä mökillä kymmenestä oli ainakin takka, kamiina tai uuni. Suoran sähkölämmityksen osuus nousi viidessä vuodessa 49 prosentista 55 prosenttiyksikköön. Myös irralliset lämmityslaitteet ovat käyneet kau-paksi, niiden osuus nousi 17 prosenttiyksikköön. Lämpöpumppu oli viidellä prosentilla kaikista mökeistä.

Joka neljännessä kesämökissä oli sähkölämmitys (peruslämpö) pysyvästi päällä edellisenä talvena (liitetaulukot-sivu 12–k22). Mökin käyttöasteella oli selvä yhteys sähkölämmityksen määrään. Jos kesämökkiä käytettiin yli 100 vuorokautta vuodessa, puolet näistä mökeistä oli pysyvästi lämpimänä. Jos mökkiä käytettiin 61–100 vuorokautta, joka neljännessä mökissä oli peruslämpö pysyvästi päällä. Käyttöasteen ollessa 30–60 vuorokautta, osuus oli 18 prosenttia, ja jos mökin käyttöaste oli alle 30 vuorokautta, osuus tippui yhdeksään prosenttiyksikköön.

Lämmitystavasta riippumatta mökin eristys määrää pitkälle, onko mökki talviasuttava vai ei. Vuoden 2008 kesämökkibarometrin mukaan 32 prosenttia kesämökeistä soveltuu ympärivuotiseen käyttöön (liitetaulukot-sivu 2-k7). Vuodesta 2003 vuoteen 2008 näiden talviasuttavien mökkien osuus kasvoi kolme prosenttiyksikköä. Puolet kaikista kesämökeistä soveltuu kevät- kesä- ja syyskäyttöön. Vajaa viidennes mökeistä sopii vain kesäkäyttöön.

3.3 Vesihuolto

Puolet mökkiläisistä toi mökilleen juoma- ja ruokavettä astioissa muualta (liitetaulukot-sivu 15-k28). Omasta tai naapurin kaivosta vettä otti kaksi viidesosaa mökkiläisistä. Noin 16 prosenttia sai talousvettä vesilaitoksen tai vesiosuuskunnan verkostosta. Joka kymmenes otti talousvettä järvestä, joesta, lähteestä tai merestä.

Vuoteen 2003 verrattuna etenkin vesilaitoksen tai vesiosuuskunnan osuus talousveden lähteenä lisääntyi. Viidessä vuodessa prosenttiosuus nousi 11 prosentista 16 prosenttiyksikköön. Kaivoveden osuus puolestaan laski 45 prosentista 41 prosenttiyksikköön.

56 prosenttia mökkiläisistä otti pesuvettä järvestä, joesta, lähteestä tai merestä (liitetaulukot-sivu 16-k29). Omasta tai naapurin kaivosta pesuvettä otti lähes 37 prosenttia mökkiläisistä. Vesilaitoksen tai vesiosuuskunnan liittymä pesuveden lähteenä kasvoi yhdeksästä prosentista 14 prosenttiyksikköön viiden vuoden aikana. Noin seitsemän prosenttia mökkikansasta käytti pesuvedenään muulla tavoin hankittua vettä, pääasiassa astioihin kerättyä sadevettä.

Mökin rakennusvuosi vaikutti suuresti siihen, oliko mökissä vesilaitoksen tai -osuuskunnan liittymä. Joka neljännellä 2000-luvulla rakennetulla mökillä käyttövesi otettiin vesijohtoverkostosta. Myös ennen 1960-lukua rakennetuilla mökeillä liittymä oli keskimääräistä yleisempää, lähes joka viides tähän ryhmään kuuluvista mökeistä omasi vesiliittymän. Harvinaisimpia liittymät olivat 1960- ja 1970-luvuilla rakennetuissa mökeissä.

Mökin päärakennuksen jätevedet heitettiin/johdettiin pihalle tai metsään 42 prosentissa mökeistä (liitetaulukot-sivu 16-k30). Täsmälleen yhtä yleistä oli jätevesien johtaminen omaan saostuskaivoon. Noin seitsemän prosenttia mökeistä johti jätevedensä tyhjennettävään umpisäiliöön, ja ainoastaan kolme prosenttia kunnan viemäriverkostoon. Jotenkin muuten jätevedestään hankkiutui eroon kuusi prosenttia mökkiläisistä. Yleisimmät tavat jotka mainittiin, olivat imeytys maahan tai kompostiin.

Yli puolet johti saunan pesuvedet maahan (liitetaulukot-sivu 17-k31). Toiseksi yleisimmin eli kolmasosassa mökeistä saunan pesuvedet johdettiin saostuskaivoon. Ainoastaan kahdella mökillä sadasta saunan pesuvedet johdettiin kunnan viemäriverkostoon, ja vain joka sadannella mökillä pesuvedet päätyivät vesistöön.

Mökin rakennusvuosi vaikutti suuresti siihen, miten mökin päärakennuksen ja saunan jätevedet käsiteltiin. Ennen 2000-lukua rakennetuista mökeistä vain 1-2 pro-

senttia johti jätevetensä viemäriverkostoon, kun 2000-luvun mökeistä lähes joka kymmenennellä oli liittymä kunnan viemäriverkostoon.

3.4 Jätehuolto

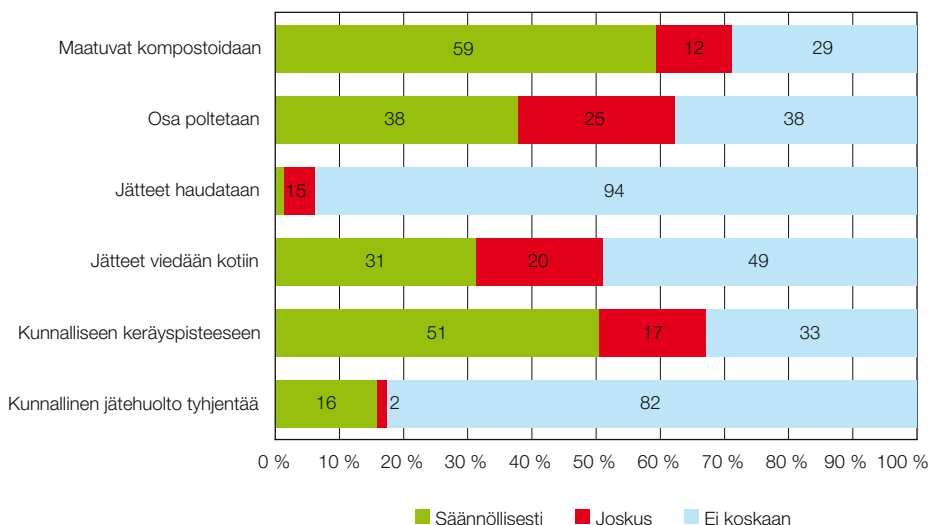
Kolmella mökillä viidestä oli ulko-puucee eli tavallinen kuivakäymälä (liitetaulukot-sivu 17-k32). Sisä-wc (vesivessa) oli 16 prosentissa mökeistä. Neljäsosalla mökeistä oli käytössään kompostikäymälä joko sisällä tai ulkona.

Verrattaessa talvilämpimiä mökkejä muihin mökkeihin, erot mukavuuslaitoksen nykyaikaisuudessa olivat suuria. Lähes puolet talvilämpimistä mökeistä oli varustettu sisävessalla, kun vesi- ja kompostikäymälät laskettiin yhteen. Vastaava osuus vain kesäkäyttöön tarkoitetuilla mökeillä oli kolme prosenttia, ja kevät-, kesä- ja syyskäyttöön soveltuvilla mökeillä vajaat 10 prosenttia.

Kuten olettaa sopii, kesämökin rakennusvuosi vaikutti vessan nykyaikaisuuteen. 1990-luvun ja 2000-luvun mökeillä sisävessa oli huomattavasti vanhempia mökkejä useammin.

Kesämökin jätehuolto hoidettiin monella tapaa (liitetaulukot-sivut 17-18 -k33a-f). Kolmella mökillä viidestä maatuivat jätteet kompostoituihin säännöllisesti (kuva 1). Kesämökkibarometrin ensimmäiseen kierrokseen 2003 verrattuna kompostoinnin osuus pysyi vuonna 2008 täysin samana. Palavan jätteen polttaminen väheni viidellä prosentilla viidessä vuodessa, mutta edelleen kaksi kolmasosaa mökkiläisistä poltti osan jätteistään.

Kuva 1. Kesämökin jätehuolto

Jätteiden hautaaminen maahan oli harvinaista. Viidessä vuodessa jätteiden hautaaminen väheni kahdeksasta prosentista kuuteen prosenttiyksikköön. Tässä osuudessa oli mukana sekä säännöllisesti että joskus jätteensä maahan hautaavat mökkiläiset.

Noin kolmannes vei jätteensä säännöllisesti vakituisen asunnon jäteastiaan. Puolet mökkiläisistä vei ainakin joskus jätteensä kotiin. Jätteiden kotiin vieminen väheni hieman viiden vuoden aikana.

Kunnalliseen keräyspisteeseen jätteitään vei säännöllisesti puolet mökkikansasta, ja ainakin joskus lähes 70 prosenttia. Osuus on huomattavan korkea ja johtuu siitä, että lajiteltu jäte, kuten lasi, metalli ja patterit halutaan kierrättää. Usein kesämökin jätehuolto on monen eri käytännön yhdistelmä, eli kuvasta yksi ei voi päätellä, moniko vie kierrätykseen kelpaamattoman jätteensä kunnallisen jätehuollon keräyspisteeseen.

Kunnallinen jätehuolto tyhjensi ainoastaan joka viidennen kesämökin kiinteistökohtaisen jäteastian. Osuus on pysynyt samana vuodesta 2003.

3.5 Varustason parantaminen

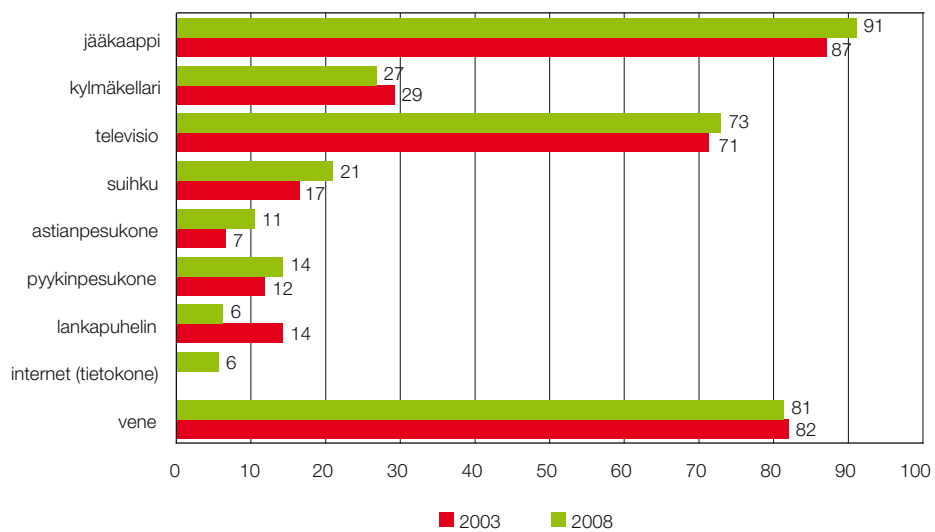
Kesämökin varustuksen parantaminen ja mukavuuksien lisääminen antaa edellytyksiä oleskella mökillä enemmän, olipa kyse sitten kesämökin ympärivuotisesta käytöstä tai käyttöajan pidentämisestä kesän alku- ja loppupäästä.

Joka kolmannen kesämökin varustusta parannettiin viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana (liitetaulukot-sivu 14-k25). Mökin varustustason parantamiseen näyttäisi olevan halukkuutta myös jatkossa. Seuraavan 12 kuukauden aikana varustuksen parantamista harkitsi puolet mökkiläisistä (liitetaulukot-sivu 14-k26). Kiinnostus mökin varustustason parantamiseen oli samalla tasolla kuin vuoden 2003 kyselyssä.

Kesä mökkien omistajat arvioivat mökkinsä päärakennuksen kunnon kouluarvosanalla 4-10 keskimäärin kahdeksikoksi, ei hieman paremmaksi kuin viisi vuotta aikaisemmin. Vajaa kolmannes antoi arvosanaksi alle kahdeksan (liitetaulukot-sivu 15-k27).

Kuvassa kaksi näkyy tiettyjen varusteiden yleisyys kesä mökillä. Yhdeksällä mökillä kymmenestä oli jääkaappi. Moderneista koneista astian- ja pyykinpesukoneet ovat yleistyneet viiden vuoden aikana. Lankapuhelimien osuus on vähentynyt nopeasti. Internet on käytössä ainoastaan kuudella prosentilla kesä mökeistä. Lukuun ei tosin sisälly matkapuhelimessa oleva nettiyhteys.

Kuva 2. Kesämökin varusteita

4 Kesämökin sijainti

4.1 Mökkien alueellinen jakautuminen

Luonnonolot määrittävät suurelta osin kesämökkien alueellisen jakautumisen Suomessa. Kesämökkirekisterin mukaan mökkien määrä vaihtelee suuresti maakunnittain. Vuoden 2007 tilaston mukaan Varsinais-Suomessa oli lähes 48 000 kesämökkiä, kun taas Keski-Pohjanmaalla noin 4 000 mökkiä. Mökkirakentamiseen ovat vuosikymmenten saatossa parhaiten soveltuneet ne kunnat, joilla on paljon rantaviivaa. Maan rantaviivasta 314 000 kilometriä on kaavoitettu ympäristöministeriön arvion mukaan noin 20 prosenttia. Kaavoitus etenee taloudellisten ja kaavoittajaresurssien sallimalla nopeudella siten, että kymmenen vuoden kuluttua rantaviivasta lienee kaavoitettu noin 30 prosenttia.

Kartassa yksi näkyy kesämökkitiheys kunnittain. Suomessa on kuntia, joiden väkimäärä vähintään tuplaantuu keskikesän loma-aikoina ja viikonloppuina. Vuoden 2009 alun kuntamuutosten seurauksena on syntynyt uusia suuria mökkikuntia. Kuusamo oli pitkään mökkimäärältään suurin kunta. Kuntaliitosten seurauksena Kuusamon (6 300 mökkiä) ohitti mökkimäärässä peräti neljä kuntaa: Länsi-Turunmaa (8 300 mökkiä), Hämeenlinna (7 600 mökkiä), Kouvola (7 500 mökkiä) ja Salo (7 000 mökkiä). Yli 5 000 mökkiä oli edellisten lisäksi Raaseporissa (6 200 mökkiä), Mikkelissä (5 700 mökkiä) ja Kuopiossa (5 200 mökkiä).

4.2 Saavutettavuus

Kesämökin ja vakituisen asunnon välinen etäisyys on keskimäärin 118 kilometriä. Mökkimatkojen pituus vaihtelee rajusti. Lähimmät mökit sijaitsevat kävelymatkan päässä kotoa, kun taas kaukaisimmat ovat Suomen toisella laidalla. Pisimmät mökkimatkat ylittävät 1 000 kilometriä yhteen suuntaan. Mökkimatkan mediaani on 60 kilometriä.

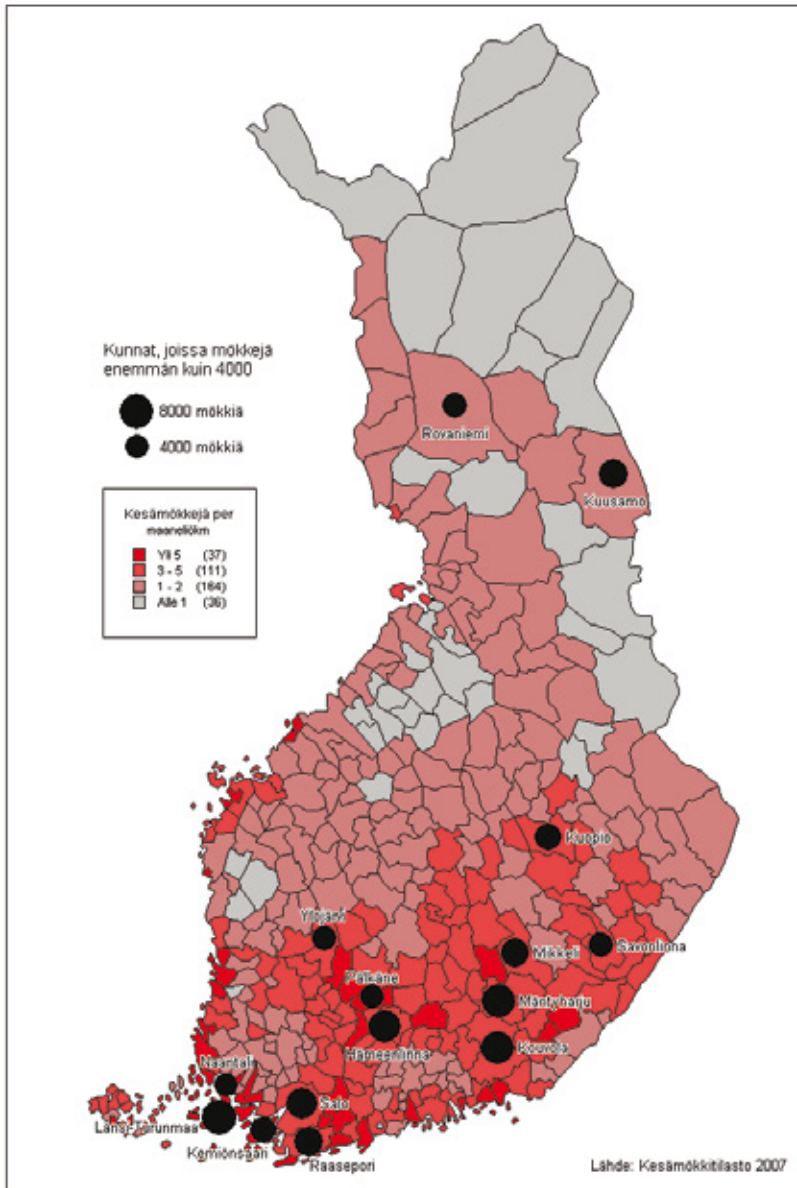
Lähes puolella mökkiläisistä mökkimatka on alle 50 kilometriä (liitetaulukot-sivu 1-k3). Noin kolmasosalla mökkimatka ylittää 100 kilometriä. Yli 200 kilometrin yhdensuuntaisia mökkimatoja tekee noin 17 prosenttia mökkiläisistä.

Vaikka Suomessa on erittäin tiheä ja kattava tieverkko, ei kilometreillä mitattu mökkimatka kuvaa riittävän hyvin mökin saavutettavuutta. Ehkä parempi mittari on matka-aika mökille. Vajaa kolmasosa ehtii mökille puolesta tunnissa (liitetaulukot-sivu 1-k4). Tunnissa mökille ehtii jo 58 prosenttia mökkiläisistä. Pitkät mökkimatkat nostavat matka-ajan keskiarvon 99 minuuttiin.

Kesämökin pihaan tai välittömään läheisyyteen pääsee autolla lähes yhdeksän mökkiläistä kymmenestä (liitetaulukot-sivu 1-k5). Tämä helpottaa kummasti tavaroiden rahtamista verrattuna niihin mökkiläisiin, joilla automatkan jälkeen on edessään vielä vene matka saareen.

Valtaosa kesämökeistä sijaitsee järven tai lammen rannassa (liitetaulukot-sivu 2–k6). Meren rannassa on joka kymmenes mökki. Saarimökkejä on noin 12 prosenttia. Vaikka mielikuvissa kesämökki on yleensä veden äärellä, kaikista mökeistä noin 15 prosenttia on ilman omaa rantaa, tai ainakin rantaan on matkaa yli 100 metriä. Osa tyhjilleen jääneistä, vakituksessa asuinkäytössä olleista taloista on nykyisin käyttötarkoitukseltaan vapaa-ajan asuntolina.

Kuva 3. Kartta. Kesämökhitiyys kunnittain, vuoden 2009 aluejaolla

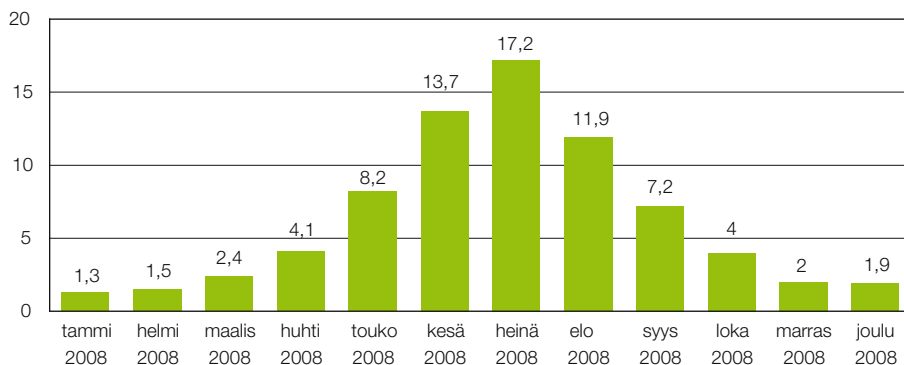
5 Kesämökin käyttö

5.1 Käyttöaste

Kesämökin käyttöaste on yksi keskeisimpiä tietoja vapaa-ajan asumisen kehityksen seurannassa. Kesämökkibarometrin 2008 mukaan kesämökki oli oman kotitalouden tai jonkun muun henkilön käytössä keskimäärin 75 vuorokautta vuoden aikana. Vuorokaudeksi laskettiin ne vuorokaudet, jolloin oleskelu kesämökillä kesti yli puoli vuorokautta. Kesämökin käyttöaste oli samaa luokkaa vuoden 2003 kesämökkibarometrissa.

Kesäkuukausina kesämökkiä käytettiin odotetusti eniten (kuva 4). Suosituimpana lomakuukautena, heinäkuussa, mökkiä käytettiin keskimäärin 17 vuorokautta. Mökeistä viidesosa jäi käyttöasteeltaan alle 30 vuorokauden (liitetaulukot-sivu 6–k8yht). Yli puolella mökeistä oleskeltiin yli 60 vuorokautta vuodessa.

Kuva 4. Kesämökin käyttöaste vuoden eri kuukausina

Työssäkäyvä mökkiläinen saattaa ihmetellä kesämökin keskimääräisen käyttöasteen suuruutta, etenkin jos itse käyttää mökkiä vain kesällä. Yksi keskeinen selittäjä on kesämökin omistajien ikärakenne. Lähes kaksi kolmasosaa mökkien omistajista on yli 60-vuotiaita. Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimusten mukaan innokkaimpia mökkiläisiä ovat 65–74 -vuotiaat miehet.

Kesämökkibarometrin aineistossa alle 50-vuotiaiden kesämökin omistajien keskimääräinen mökin käyttöaste on 67 vuorokautta. 50–59 -vuotiailla mökin käyttöaste on 72 vuorokautta ja 60–69 -vuotiailla jo 84 vuorokautta. Tästä vanhemmilla käyttöaste on 71 vuorokautta.

Kuten olettaa sopiikin, kesämökin soveltuvuus talviasumiseen vaikuttaa suuresti käyttöasteen määrään. Talviasuttavilla mökeillä käyttöaste on 103 vuorokautta

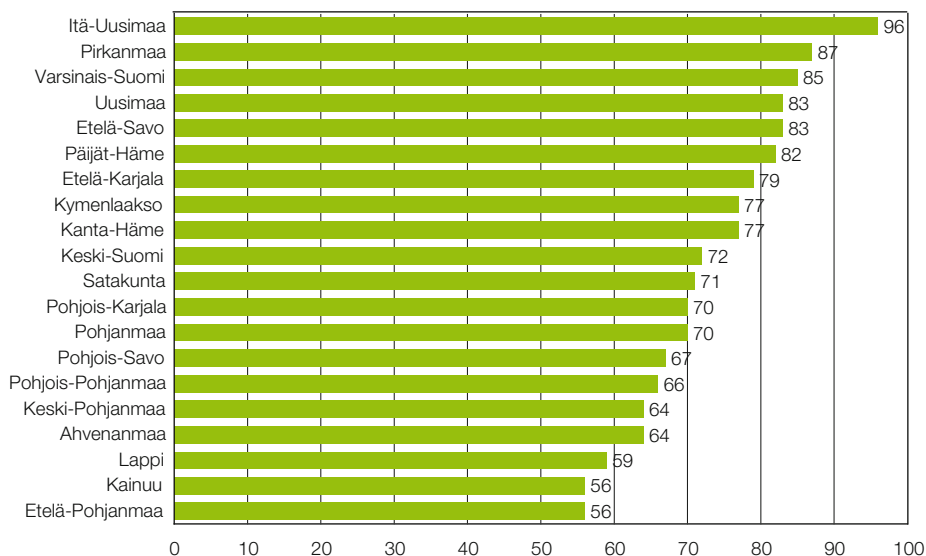
vuodessa. Kevät-, kesä- ja syyskäyttöön soveltuvien mökkien käyttöaste on 70 vuorokautta ja vain kesäkäyttöön soveltuvien mökkien 40 vuorokautta. Täten mökkien kunnostamisella ja varustetason parantamisella on suuri merkitys mökillä oloaikaan ja sen myötä vaikutusta mm. haja-asutusalueiden palvelujen säilymisen kannalta. Myös säät saattavat vaikuttaa käyttöasteen vuosien välisiin vertailuihin.

Mökkimatkan kesto vaikuttaa jonkin verran kesämökin käyttöasteeseen. Matka-ajan ollessa korkeintaan puoli tuntia, käyttöaste on keskimäärin 71 vuorokautta vuodessa. Mikäli mökkimatkaan kuluu yli puoli tuntia, käyttöaste on 77 vuorokautta. Ero selittyy pitkälti sillä, että lähempänä oleville mökeille tehdään enemmän lyhytaikaisia, alle puoli vuorokautta kestäviä käyntejä. Näitä lyhytaikaisia käyntejä ei kesämökkibarometrissa laskettu mukaan mökin käyttöasteeseen.

Lyhytaikaisia käyntejä mökille tehtiin keskimäärin 21. Tyypillisimmillään mökillä käytiin pistäytymässä 10 kertaa vuoden aikana. Mitä kauempana kesämökki oli kotoa, sitä vähemmän lyhyitä käyntejä tehtiin. Yli puolet mökeistä kuuluu joukkoon, johon tehtiin korkeintaan 10 lyhytaikaista käyntiä (liitetaulukot-sivu 7–kg).

Kesämökin sijainnin perusteella tarkasteltuna mökin käyttöaste oli suurin Itä-Uusimaalla ja Pirkanmaalla (kuva 5). Kaikkiaan kuudessa maakunnassa käyttöaste ylitti 80 vuorokautta. Vähäisintä mökin käyttö oli Etelä-Pohjanmaalla, Kainuussa ja Lapissa, missä käyttöaste jäi alle 60 vuorokauden.

Kuva 5. Kesämökin käyttöaste maakunnittain

14 prosenttia mökkiläisistä oli valmis harkitsemaan mökkinsä vuokraamista seuraavan kolmen vuoden aikana (liitetaulukot-sivu 7–k12). Toteutuessaan tämä tarkoittaisi lähes 60 000 mökin tulemistä vuokramarkkinoille. Tällä hetkellä matkailuyritysten

tarjoamia vuokramökkejä arvioidaan olevan noin 10 000. Mökkiään vähän käyttävät olivat vuokra-ajatuksesta innostuneempia kuin mökkiään enemmän käyttävät.

5.2 Käyttäjät

Kesämökkiä käyttävät usein muutkin kuin pelkästään kesämökin omistajat. Käyttäjiiin kuuluu mm. sukulaisia ja tuttavvia, jotka voivat olla mökillä joko yhtä aikaa mökin omistajien kanssa tai omin päin. Omistaja ei välttämättä ole edes mökin pääkäyttäjä, esimerkiksi ikääntymisestä johtuen.

Kesämökkibarometrin mukaan keskimäärin 11 henkilöä vietti mökillä vähintään yhden yön viimeisten 12 kuukauden aikana. Tyypillisimmillään (vähintään yhden yön) kävijöitä oli kahdeksan. Noin 40 prosentilla mökeistä yöpyneitä oli 10 henkilöä tai enemmän (liitetaulukot-sivu 7–k10). Talviasuttavilla mökeillä yöpyneitä oli keskimäärin 13 henkilöä, kevät-, kesä- ja syyskäyttöön soveltuvilla mökeillä 10 henkilöä ja vain kesäkäyttöön soveltuvilla mökeillä seitsemän henkilöä.

Pysyvästi kesämökkiä käyttää keskimäärin neljä henkilöä. Noin kolmasosassa mökeistä pysyvien käyttäjien määrä on viisi tai enemmän (liitetaulukot-sivu 7–k11).

Usein näkee esitettävän erilaisia arvioita siitä, kuinka moni suomalainen mökkeilee. Vastaus riippuu täysin siitä, mitä mökkeilyllä tarkoitetaan ja miten se määritellään. Tiukimman määritelmän mukaan, jossa mökkeily on perheen omalla kesämökillä käymistä, mökin omistajatalouksissa oli vuonna 2007 lähes 800 000 ihmistä. Väljemmät määritelmät, joissa mökkeilyllä tarkoitetaan vähintään kerran vuodessa millä tahansa mökillä käymistä, tuottavat mökkeilijöiden määräksi noin kolme miljoonaa.

5.3 Käytön muutokset

Kesämökin käyttöasteen muutos (vuorokausina) vuodesta 2003 vuoteen 2008 ei yksiselitteisesti selviä kesämökkibarometrin tiedoista, koska mökin käyttäjien määritelmä erosi nyt hieman edellisen mökkibarometrin kyselylomakkeen määritelmästä. Kyselylomakkeella oli kuitenkin mukana kysymys, jossa kysyttiin kesämökin käytön muutoksesta viimeisten vuosien aikana.

Kesämökin käyttö näyttää hieman lisääntyneen, kun verrataan viimeksi kuluneita kolmea vuotta tätä ajanjaksoa edeltäviin kolmeen vuoteen (liitetaulukot-sivu 8–k13). Yleisintä on kuitenkin, että mökin käyttö pysyi ennallaan.

Yli puolet mökkiläistä arvioi kesämökin käyttönsä pysyvän ennallaan seuraavien kolmen vuoden aikana (liitetaulukot-sivu 8–k14). Lähes kolmannes arvioi mökin käytön lisääntyvän, ja joka kymmenes vähenevän. Näiden arvioiden perusteella mökin käyttö näyttäisi lisääntyvän lähitulevaisuudessa. Kokonaan eri asia on, heijastavatko arvot enemmän toiveita kuin todellisuutta.

5.4 Ilmastomuutoksen torjunta ja mökkeily

Kyselylomakkeessa esitettiin muutamia ilmastomuutoksen torjuntaan liittyviä väittämiä (liitetaulukot-sivut 9-10 -k18a-d), joilla haarukoitiin mökkiläisten vaihtoehtoja käyttäytymistä, mikäli kotimainen mökkeily ilmiönä jostain syystä muuttuisi radikaalisti.

Mikäli kotimainen mökkeily ei olisi mahdollista, noin 60 prosenttia mökinomistajista lisäisi vastaavasti ulkomaan ja kotimaan matkailua. Näyttää siis siltä, että mökkimatkojen vähentyminen kompensoitaisiin lisääntyvällä autoilulla ja lentomatkailulla.

Mikäli mökkeily ei olisi Suomessa mahdollista, joka kymmenes ostaisi loma-asunnon ulkomailta. Käytännössä tämä tarkoittaisi yli 40 000 suomalaisen tekemän suuren investoinnin ulkomaille. Jos loma-asunnon keskihinnaksi ajatellaan 50 000 euroa, tekisi tämä rahassa mitattuna noin kaksi miljardia euroa pelkkinä hankintakustannuksina.

Mikäli polttoaineen hinta nousisi vähintään kolmanneksella, noin neljäsosa mökkiläisistä vähentäisi mökkimatkojaan huomattavasti. Kahdella kolmasosalla menoveden hinnannousu ei vaikuttaisi merkittävästi mökkimatkojen määrään. Mökkimatkan pituudella oli odotetusti vaikutusta siihen, miten asiaan suhtautui. Mikäli mökkimatka oli korkeintaan 20 kilometriä, joka kymmenes vähentäisi mökkimatkojaan. Yhdensuuntaisen mökkimatkan ollessa yli sata kilometriä, lähes kolmannes vähentäisi matkojaan mökille.

Viimeisin väittämistä koski kesämökin lämmittämistä talvella. Kaksi kolmasosaa mökeistä näyttäisi säilyvän ainakin seuraavat 10 vuotta perinteisinä kesämökeinä, jossa peruslämpöä ei pidetä pysyvästi päällä talvella. Kun jakaumasta poistetaan ne mökinomistajat (27 %), joilla oli peruslämpö päällä edellisenä talvena, kaikkiaan 86 prosenttia näistä mökeistä tulee olemaan jatkossakin ilman pysyvää sähkölämmitystä.

6 Etätyö mökillä ja työssäkäynti

Työtehtävien luonne ja henkilön (ja kotitalouden) suhde työmarkkinoihin määrittävät varsin pitkälle mökkiläisten etätöiden tekemistä ja etätyömahdollisuuksia. Työn paikkasidonaisuus on kadonnut monissa tietotekniikkaa hyödyntävissä työtehtävissä, mutta edelleenkin etätyö ei sovellu suurelle osalle ammateista.

Kesämökkibarometriin vastanneista kaikkiaan 62 prosenttia kuului ryhmään ”ei ole työssä tai työssä ei voi tehdä etätöitä” (liitetaulukot-sivu 9–k17). Osuus vaikuttaa loogiselta, kun ajattelee mökinomistajien ikäjakaumaa. Suuri osa mökkiläisistä on eläkeläisiä, joita käsite etätyö tuskin kiinnostaa millään lailla.

Kun tarkastellaan pelkästään työelämässä mukana olevia mökinomistajia, joilla työtehtävien luonne mahdollistaisi etätöiden, halukkuus mökillä tehtävään etätööhön on kasvanut huomattavasti viiden vuoden aikana. Vuonna 2003 etätöitä teki vain kaksi prosenttia potentiaalisista etätöiläisistä, ja vuoteen 2008 mennessä osuus nousi viiteen prosenttiyksikköön. Tämän lisäksi, etätöihin positiivisesti suhtautuvien osuus nousi viidessä vuodessa 18 prosentista 30 prosenttiyksikköön kyseisessä vastaajajoukossa.

Edellisessä kappaleessa mainitut luvut koskivat itse postikyselyyn vastanneita henkilöitä. Kun etätöiden tekemistä laajennetaan koskemaan myös vastanneen kotitaloutta, nousee myös etätöiden tekijöiden prosenttiosuudet. Joka kymmenes kesämökin omistajatalous teki viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana ansiotöitä mökillä (liitetaulukot-sivu 9–k16). Vuoden 2003 kyselyssä etätöitä tehneiden osuus oli puolet pienempi eli 5 prosenttiyksikköä.

Puolet mökillä etätöitä tehneistä teki ansiotöitä mökillä korkeintaan viisi työpäivää (liitetaulukot-sivu 9–k16b). Tähän on laskettu yhteen kaikkien kotitalouden jäsenten tekemä työaika. Kaksi kolmasosaa mökillä etätöitä tehneistä teki töitä 10 päivää tai vähemmän. Pienien etätyömäärien kohdalla käytäntö lienee se, että mökkiviikonloppuja jatketaan joko alku tai loppupäästä, ja työpaikan kannettava tietokone otetaan mökille mukaan. Keskimääräinen etätyömäärä oli noin 23 työpäivää vuodessa.

Joka viides kesämökin omistajatalouksista kävi viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana töissä mökiltä (liitetaulukot-sivu 8–k15). Mökiltä töissä käyneiden osuus nousi viidessä vuodessa 17 prosentista 20 prosenttiyksikköön. Mökkimatkan pituudella oli vaikutusta mökiltä töissä käyntiin. Mökiltä töissä käyvillä mökkimatka oli keskimäärin 77 kilometriä, kun taas kaikilla mökinomistajilla 118 kilometriä.

Mökiltä käytiin töissä keskimäärin 14 päivänä vuodessa. Kolmasosa kävi mökiltä töissä korkeintaan viitenä päivänä (liitetaulukot-sivu 8–k15b). Noin 58 prosenttia teki mökin ja työpaikan välisiä matkoja korkeintaan 10 päivänä vuodessa. Neljännes mökkityöläisistä kävi mökiltä töissä yli 20 päivänä vuodessa.

7 Palvelujen käyttö

7.1 Etäisyys palveluihin

Kesämökkien sijaintiin vaikuttaa keskeisesti luonnonolot. Mökkejä on eniten siellä, missä on paljon mökkirakentamiseen soveltuvaa rantaviivaa. Kesämökit ovat hajallaan ympäri Suomea, niin pikkukunnissa kuin suurempien kaupunkienkin läheisyydessä. Kesämökin sijaintialueen ostovoima määrittäneen ainakin kaupallisten palvelujen osalta sen, kuinka hyvät palvelut mökkikansalla on käytettävissään.

Useimmiten matka mökiltä eri palvelujen luokse oli alle 15 kilometriä (liitetaulukot-sivut 19–20 -k34a-f). Taajamaan, jossa oli muitakin kauppoja kuin ruokakauppa, oli mökiltä matkaa keskimäärin 17 kilometriä. Päivittäistavarakauppaan on tätäkin lyhempi matka, keskimäärin 11 kilometriä. Terveyskeskukseen matkaa oli 18 kilometriä, kirjastoon 16 kilometriä ja postiin 13 kilometriä. Kunnanvirastoon tai kunnan yleiseen palvelupisteeseen kertyi matkaa keskimäärin 18 kilometriä.

Puolella mökkiläisistä etäisyys lähimmälle bussipysäkille oli korkeintaan 3,5 kilometriä, ja kahdella kolmasosalla enintään 5,5 kilometriä (liitetaulukot-sivu 21-k34g). Vaikka näyttääkin siltä, että julkisia liikennevälineitä käyttämällä pääsisi lähelle kesämökkiä, voi mökille/mökiltä rahdattava tavaramäärä ja mökkimatkan kesto rajoittaa ratkaisevasti julkisten kulkuvälineiden mahdollisuuksia palvella mökkikansaa.

Puolet mökkiläisistä saattoi hakea postinsa korkeintaan puolentoista kilometrin päässä olevalta postilaatikoltaan (liitetaulukot-sivu 21-k34h). Keskiarvoa ei ole mielekästä esittää, koska osalla ei ole mökillään postilaatikkoa ollenkaan, ja jopa satojen kilometrien matka lähimpään, eli kotona olevaan postilaatikkoon vääristää keskiarvon liian suureksi.

Vertailtaessa eri läänejä keskenään, oli etäisyyksissä päivittäistavarakauppaan jonkin verran eroja. Keskimääräiset matkat mökiltä kauppaan olivat lääneittäin seuraavat: Etelä-Suomi 10 km, Länsi-Suomi 9 km, Itä-Suomi 13 km, Oulun lääni 15 km ja Lapin lääni 17 km. Ahvenanmaan tiedot yhdistettiin Länsi-Suomeen.

Matka mökiltä terveyskeskukseen vaihteli hieman kauppamatkaa enemmän. Etäisyydet lääneittäin olivat seuraavat: Etelä-Suomi 16 km, Länsi-Suomi 15 km, Itä-Suomi 20 km, Oulun lääni 22 km ja Lapin lääni 34 km.

7.2 Ulkokuntalaisten mökkiläisten käyttämät palvelut

Mikäli kesämökki sijaitsi eri kunnassa kuin vakituinen asunto, tuli kyselylomakkeelta täyttää myös ulkokuntalaisille mökkiläisille suunnattu kysymykset. Aineistossa oli jonkin verran vastaajia, jotka vastasivat näihin kysymyksiin, vaikka rekisterin kuntakoodi oli mökillä ja vakituksella asunnolla sama. Näitä vastauksia ei

lähdetty poistamaan, koska kyselylomakkeen kansilehdellä kehoitettiin mökin omistajaa toimittamaan kyselylomake mökin pääkäyttäjälle siinä tapauksessa, ettei omistaja itse kesämökkiä käyttänyt. Näin ollen vastaajan kuntakoodi ei pidä aineistossa aina paikkaansa.

Ennen palvelujen käyttöä koskevia kysymyksiä ulkokuntalaisilta mökkiläisiltä kysyttiin, onko heillä aikomus virallisesti muuttaa kesämökin sijaintikuntaan seuraavan kolmen vuoden aikana. Lähes 10 prosenttia ulkokuntalaisista mökkiläisistä piti muuttoa mahdollisena (liitetaulukot-sivu 21-k35). Kaikkiaan noin 28 000 mökkitalouden kohdalla vastaus kysymykseen oli ”kyllä” tai ”mahdollisesti”. Osuudet pysyivät samalla tasolla kuin vuoden 2003 kyselyssä.

Reilu kolmasosa oli sitä mieltä, että mökkikunnassa tulisi olla mökkiläistoimikunta kunnan ja mökkiläisten yhteydenpitovälineenä (liitetaulukot-sivu 26-k38). Yli 40 prosenttia vastaajista ei osannut ottaa kantaa asiaan.

Puolet ulkokuntalaisista mökkiläisistä oli saanut palveluoppaan kesämökkinsä sijaintikunnasta viimeisten 12 kuukauden aikana (liitetaulukot-sivu 26-k37). Vuoden 2003 tutkimuksessa osuus oli samalla tasolla. Lääneittäin oli suuria eroja. Itä-Suomessa palveluoppaan oli saanut 58 prosenttia ulkokuntalaisista mökkitalouksista. Etelä-Suomessa osuus oli 54 prosenttia, Länsi-Suomessa 52 prosenttia, Oulun läänissä 31 prosenttia ja Lapissa ainoastaan 14 prosenttiyksikköä. Maakunnista ulkokuntalaisia mökkiläisiä parhaiten palveli tässä suhteessa Kanta-Häme (70 %), Päijät-Häme (62 %) ja Etelä-Savo (62 %).

Ulkokuntalaiset pääsivät arvioimaan lukuisia eri palveluja mökkikunnassaan. Samalla saatiin tietoa siitä, moniko oli käyttänyt kyseisiä palveluja viimeisten 12 kuukauden aikana (liitetaulukot-sivut 21-25 -k36a-m). Eri palveluista eniten käytettiin ruokakauppoja (92 %) ja mökkikunnan jätehuoltopalveluja (79 %). Muiden palvelujen osalta käyttöprosentit olivat seuraavat: kalastus 78 prosenttia, erikoisliikkeet 53 prosenttia, ravintolat 51 prosenttia, kunnanviraston palvelut 44 prosenttia, kulttuuritilaisuudet 44 prosenttia, liikuntapaikat 38 prosenttia, julkinen liikenne 32 prosenttia, taksi 31 prosenttia, kirjasto 30 prosenttia, terveyskeskus 29 prosenttia ja metsästys 28 prosenttia.

Erilaisia palveluja käyttäneistä valtaosa oli palveluihin hyvinkin tyytyväisiä. Suurimmat moitteet sai julkinen liikenne, johon tyytymättömiä oli lähes puolet niitä käyttäneistä ulkokuntalaisista mökkiläisistä. Erityisen tyytyväisiä oltiin kesämökin lähiseudun kalastusmahdollisuuksiin.

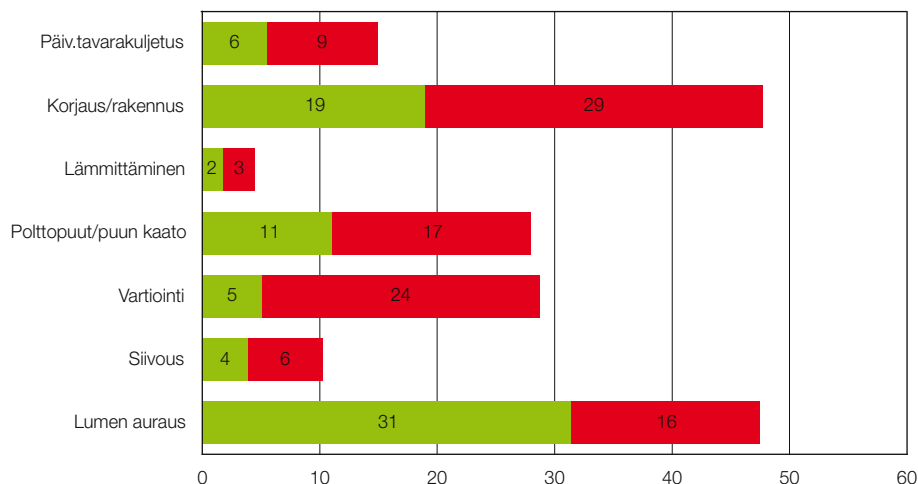
Ulkokuntalaisten mökkiläisten kiinnostusta erilaisia ostopalveluja kohtaan voi tarkastella liitetaulukoista (liitetaulukot-sivut 26-28 -k39a-g). Lähes puolet mökkiläisistä oli kiinnostunut ostamaan kesämökin korjaus- ja rakennustöitä sekä lumen aurausta mökin lähiseudulta (kuva 6). Myös polttopuiden teko ja puiden kaato sekä vartiointi ja tarkastuskäynnit mökille kiinnostivat mökinomistajia.

Mökin ja saunan lämmittäminen sekä siivouspalvelut kiinnostivat muita asioita vähemmän. Noin 15 prosenttia mökkiläisistä oli kiinnostunut ajatuksesta, että päivittäistavaroita voisi ostaa kesämökille kuljetettuna.

Vuoden 2003 kesämökkibarometrin jälkeen ulkokuntalaisten mökinomistajien osoittama kiinnostus tiettyjä ostopalveluja, etenkin korjaus- ja rakennustöitä kohtaan, herätti runsaasi keskustelua. Yleisesti todettiin, ettei pelkkä mökkiläisten kiinnostus ostaa riitä, jos palveluntarjoajia ei ole helposti löydettävissä. Yksi konkreettinen parannus olisikin, jos kunnan virkamiehet ja yrittäjät saisivat aikaan palveluoppaan, jossa kunnan palvelujen lisäksi listattaisiin rakennusalan yrittäjät ja mökkitalkkarit yhteystietoineen.

Kun ostopalveluista kiinnostuneiden osuudet muutetaan absoluuttisiksi kesämökeiksi, korjaus- ja rakennustöihin sekä lumen auraukseen ilmaisi kiinnostuksensa lähes 150 000 mökkitaloutta. Puun kaato, polttopuiden teko ja vartiointipalvelut kiinnostivat kaikkiaan noin 90 000 mökkitaloutta. Tälle määrälle tekemätöntä työtä luulisi löytyvän kiinnostuneita tekijöitä.

Kuva 6. Kiinnostus ostaa tiettyjä palveluja kesämökin lähiseudulta

Päivittäistavarat sekä muut tavarat ja palvelut hankittiin monesta eri paikasta, eli kotikunnasta, mökkimatkan varrelta, mökkikunnan kaupasta tai suoramyyntipaikasta. Viikonloppumatkalla tai vastaavan pituisella matkalla, kotikunnan kaupasta päivittäistavaroita osti kaksi kolmasosaa, mökkimatkan varrelta noin 40 prosenttia, mökkikunnan kaupasta noin 60 prosenttia ja suoramyyntipaikasta 13 prosenttia ulkokuntalaisista mökkiläisistä (liitetaulukot-sivu 28-k40).

Mitä pidempään mökillä oltiin, sitä suuremmaksi kasvoi mökkikunnan osuus ostoksista, niin päivittäistavaroiden kuin muidenkin tavaroiden ja palvelujen osalta. Etenkin mökin kunnostamiseen liittyvät tavarat ja palvelut ostettiin mielellään mökin lähiseudulta (liitetaulukot-sivu 31-k44). Kaikista tavaroista ja palveluista valtaosa ostettiin kesämökin lähiseudulta (liitetaulukot-sivu 31-k45).

8 Mökkeilyyn liittyvä rahankäyttö

8.1 Uudisrakentaminen ja mökkien korjaus

Tilastokeskuksen kesämökkirekisterin mukaan vuodessa valmistuu noin 4 000 uutta kesämökkiä. Rakennustutkimus RTS arvioi uuden, 60 neliöisen kesämökin rakentamisen maksavan keskimäärin noin 70 000 euroa. Näin ollen uudisrakentamisen kokonaissummaksi saatiin 280 miljoonaa euroa. Vuonna 2003 vastaava summa oli 215 miljoonaa euroa.

Rakentamiseen ja korjaamiseen olemassa olevilla mökeillä käytettiin vuodessa reilut 2 000 euroa mökkiä kohden, eli suunnilleen yhtä paljon kuin päivittäistavaroihin. Toki kaikki eivät käyttäneet likimainkaan tätä summaa (liitetaulukot-sivu 32–k47a). Puolet mökeistä oli niitä, joiden kunnostamiseen käytettiin enintään 300 euroa. Isompaa remonttia mökillä tehnyt vähemmistö nosti reippaasti rakentamiseen ja korjaamiseen kuluvien menojen keskiarvoa. Yksityisillä kesämökeillä käytettiin rakentamiseen ja korjaamiseen yhteensä 860 miljoonaa euroa. Vuonna 2003 vastaava luku oli 595 miljoonaa euroa.

Noin 60 prosenttia ulkokuntalaisista mökkiläisistä osti vähintään puolet kaikista mökin kunnostamiseen liittyvistä tavaroista tai palveluista kesämökin lähiseudulta. Mökkiväellä lieneekin suuri merkitys pikkukuntien rautakauppojen taseessa.

Yritysten ja yhteisöjen mökeillä rakentamiseen käytettiin noin 54 miljoonaa euroa käyttäessä samaa keskiarvoa. Yhteensä olemassa olevien mökkien rakentamiseen ja korjaamiseen käytettiin vuoden aikana noin 914 miljoonaa euroa. Laskelmassa eivät ole mukana rakentamisvaiheessa olleet mökit. Niiden kokonaiskustannukset arvioitiin erikseen.

8.2 Kiinteistökaupat

Maanmittauslaitoksen julkaiseman Kiinteistöjen kauppahintatilaston 2007 mukaan vuonna 2007 käytettiin loma-asumiseen liittyviin tontti- ja mökkikauppoihin yhteensä noin 848 miljoonaa euroa. Tämä piti sisällään sekä rakennetut että rakentamattomat kohteet koko Suomessa. Vuonna 2003 vastaava summa oli 498 miljoonaa euroa, eli viidessä vuodessa kasvu on ollut rajua.

Vuonna 2008 venäläiset tekivät 780 kiinteistökauppaa lähinnä Itä-Suomessa. Kauppojen osuus oli yksi prosentti maan kiinteistökauppojen kokonaismäärästä. Arvo oli noin 100 miljoonaa euroa.

8.3 Päivittäistavaraostokset

Kesämökin omistavat kotitaloudet käyttivät päivittäistavaroihin eli elintarvikkeisiin, juomiin ja taloustavaroihin keskimäärin 26 euroa kesämökillä vietettyä päivää kohden. Puolet mökkiläisistä käytti rahaa yli 20 euroa per päivä (liitetaulukot-sivu 32–k46). Kesämökin käyttöasteen ollessa 75 päivää vuodessa ja yksityisiä kesämökejä kaikkiaan 413 000, käyttivät mökkitaloudet päivittäistavaroihin yhteensä noin 805 miljoonaa euroa vuodessa. Mökkitaloutta kohden päivittäistavaroihin käytettiin rahaa lähes 2 000 euroa vuodessa.

Vuonna 2003 päivittäistavaroihin käytettiin keskimäärin 21 euroa kesämökillä vietettyä päivää kohden. Viidessä vuodessa kasvua tuli näin ollen viisi euroa. Kokonaissumma nousi 588 miljoonasta 805 miljoonaan euroon.

Kesämökin vakituisten käyttäjien lisäksi mökillä kävi keskimäärin kahdeksan henkilöä vuodessa. Mökkivieraiden kustannuksia laskettaessa nämä kahdeksan henkilöä tulkittiin neljäksi eri kotitaloudeksi. Kun oletetaan, että mökkivieraat kävivät mökillä yhtenä viikonloppuna vuodessa, saatiin heistä yhteensä kahdeksan mökillä oleskelu vuorokautta. Kun mökkivieraiden rahankäytön oletettiin olleen samansuuruista kuin mökin omistajien, käyttivät mökkivieraat päivittäistavaroihin noin 86 miljoonaa euroa vuodessa. Laskelma ei ota huomioon sitä, että mökkivieraat voivat toki käydä mökillä useamminkin kuin kerran vuodessa. Näin ollen mökkivieraiden kokonaisrahankäyttö jäänee tässä liian pieneksi.

Yhteensä yksityisillä kesämökeillä käytettiin päivittäistavaroihin rahaa noin 891 miljoonaa euroa vuodessa. Kun tähän lisättiin yritysten ja yhteisöjen virkistyskäytössä oleviin mökkeihin liittyvä rahankäyttö 51 miljoonaa euroa, saatiin kokonaissummaksi päivittäistavaroiden osalta lähes miljardi euroa. Laskelman oletta muksena oli, että yritysten ja yhteisöjen omistamien noin 26 000 mökin käyttöaste ja rahankäyttö oli keskimäärin samansuuruista kuin yksityisomistuksessa olevien kesämökkienkin. Oletettavaa on, että yritysten ja yhteisöjen rahankäyttö jäänee laskelmissa liian pieneksi.

8.4 Matkakustannukset

Tilastokeskuksen *Suomalaisten matkat* -tutkimuksen mukaan omille kesämökeille tehtiin vuonna 2007 noin 5,2 miljoonaa yöpymisen sisältänyttä matkaa. Kun matkojen kokonaismäärä jaetaan mökkien määrällä, tehtiin kesämökille keskimäärin 12 edestakaista matkaa vuodessa. Yöpymisen sisältämien matkojen lisäksi mökeillä käytiin huomattavan usein piipahtamassa. Näitä lyhyitä, alle puoli vuorokautta kestäneitä matkoja, tehtiin keskimäärin 21 mökkiä kohden.

Lyhytaikaisten käyntien määrä riippuu voimakkaasti mökkimatkan pituudella. Mikäli mökkimatka oli korkeintaan 20 kilometriä, mökille tehtiin keskimäärin 38 lyhytaikaista matkaa. Etäisyyden ollessa 21–50 kilometriä, lyhytaikaisia vierailuja mökille tehtiin 24 kertaa. Pitempien matkojen osalta käyntikertojen määrä vähenee

edelleen: 51–100 km mökit 16 kertaa, 101–200 km mökit 12 kertaa ja yli 200 km mökit yhdeksän kertaa.

Kaikille edellä mainituille ryhmille (etäisyyden mukaan ryhmiteltynä) laskettiin matkakustannukset erikseen, jotta kokonaiskustannusten määrä tulisi luotettavammin arvioituksi. Pisimpien matkojen (yli 200 km) osalta lyhytkestoiset vierailut jätettiin kokonaan laskelmista pois, koska ei ole uskottavaa, että keskimäärin noin 400 kilometrin päässä olevalle mökille tehdään alle puoli vuorokautta kestäviä vierailuja. Pisimpien matkojen osalta lyhytaikaiset käynnit (9 kpl) tulkittiin omistajan tuttavien tekemiksi piipahtamisiksi. Lisäksi oletettiin, että tämä henkilö asui kesämökin lähellä, eikä matkakustannuksia tältä osin tullut lisätä.

Matkakustannukset laskettiin seuraavasti, esimerkkinä 21–50 kilometriä pituiset matkat. Yöpymissä sisältäneitä matkoja tehtiin 12 kpl, jonka lisäksi päivamatkoja 24 kpl. Matkojen yhteismäärä 36 matkaa kerrottiin kahdella (matka edestakaisin), ja tuloksena saatu summa 72 matkaa kerrottiin yhdensuuntaisen mökkimatkan keskiarvolla (36 km). Tämä kerrottiin edelleen valtion kilometrikorvauksella 0,44 EUR/km, ja edelleen mökkien määrällä 104 000 mökkiä. Laskelmassa mökkimatka tehtiin henkilöautolla.

Edellä mainittujen ryhmien mökkimatkojen kustannukset olivat seuraavat: 0–20 km mökit 45 miljoonaa euroa, 21–50 km mökit 118 miljoonaa, 51–100 km mökit 151 miljoonaa, 101–200 km mökit 206 miljoonaa ja yli 200 km mökit 291 miljoonaa euroa. Yritysten ja yhteisöjen omistamiin mökkeihin liittyvistä mökkimatkoista kertyi 89 miljoonaa euroa. Näin ollen mökkimatkojen matkakustannukset olivat vuodessa yhteensä 900 miljoonaa euroa, eli lähes saman verran kuin päivittäistavaroihin käytetty rahamäärä. Mökkimatkoihin käytettiin keskimäärin noin 2 000 euroa vuodessa kesämökkiä kohti.

8.5 Muu rahankäyttö

Päivittäistavaraostojen lisäksi kulutettiin huomattava määrä rahaa mökillä käytettäviin muihin tavaroihin. Lisäksi on koko joukko muita maksuja, jotka liittyvät kesämökin käyttöön ja ylläpitoon. Muuhun rahankäyttöön laskettiin mukaan myös ulkokuntalaisten mökinomistajien erilaisiin palveluihin mökin lähiseudulla käyttämä rahamäärä.

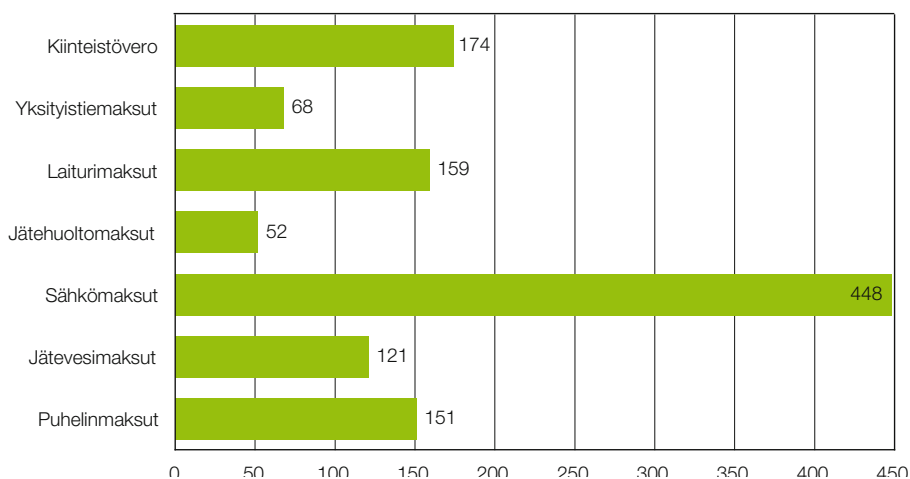
Kesämökillä käytettäviin muihin tavaroihin luettiin kuuluvan mm. koneet, polttoaine, kalusteet, astiat, harrastusvälineet, puutarhanhoito tms. asiat. Näihin muihin tavaroihin käytettiin mökkiä kohden keskimäärin yli 600 euroa vuodessa. Rahankäyttö vaihteli suuresti mökkiä kohden. Kolmannes mökeistä oli niitä, joissa muihin tavaroihin kulutettiin yli 300 euroa (liitetaulukot-sivu 32–k47b).

Yksityismökeillä muihin tavaroihin käytettiin yhteensä 264 miljoonaa euroa. Kun tähän lisättiin yritysten ja yhteisöjen mökit (17 miljoonaa euroa), nousi kokonaissumma 281 miljoonaan euroon. Vuonna 2003 vastaava summa oli 207 miljoonaa euroa.

Ulkokuntalaiset mökinomistajat käyttivät erilaisiin palveluihin mökin lähisuudulla keskimäärin reilut 200 euroa mökkiä kohden vuodessa. Kaiken kaikkiaan erilaisiin palveluihin käytettiin yhteensä noin 70 miljoonaa euroa. Kolmannes postikyselyyn vastanneista mökkiläisistä ei osannut ollenkaan arvioida erilaisiin palveluihin käyttämänsä summaa (liitetaulukot-sivu 33-k47c).

Kesämökin erilaisiin käyttömaksuihin kuuluivat kiinteistövero, yksityistie-, laitur-, jätehuolto-, sähkö-, jätevesi ja puhelinmaksut (kuva 7). Käyttömaksuja voi tarkastella lähemmin liitetaulukoista (liitetaulukot-sivut 33-34 -k48a-g). Kiinteistövero joutuvat maksamaan kaikki, mutta muiden maksujen kohdalla suuruusluokka ja käyttäjien määrä vaihteli suuresti. Sähkömaksuja maksoi verkkosähkön piirissä olevat 314 000 yksityistä mökinomistajaa, yhteensä noin 141 miljoonaa euroa. Sähkömaksut olivat suurin menoerä eri käyttömaksuista. Vuonna 2003 sähkömaksuja maksettiin 81 miljoonaa euroa, joten sähköistyksen lisääntyminen ja peruslämmön päällä pitäminen myös talvisin nosti sähkömaksuja suuresti.

Kuva 7. Kesämökkiin liittyvät käyttömaksut vuodessa

Kiinteistövero maksettiin yhteensä noin 72 miljoonaa euroa. Yksityistiemaksuja (59% mökkiläisistä) maksettiin yhteensä noin 17 miljoonaa, pienvenesatama- ja laiturimaksuja (7%) noin viisi miljoonaa, jätehuoltomaksuja (69%) noin 15 miljoonaa sekä talous- ja jätevesimaksuja (15%) noin kahdeksan miljoonaa euroa. Yhteensä eri käyttömaksuja yksityismökkien omistajat maksoivat kaikkiaan noin 266 miljoonaa euroa. Vuonna 2003 vastaava summa oli 159 miljoonaa euroa. Vuoden 2003 kokonaissummasta puuttuivat puhelinmaksut, joita kertyi vuonna 2008 noin 10 miljoonaa euroa. Puhelinmaksut koskevat lähinnä lankaliittymiä.

Yritysten ja yhteisöjen omistamien mökkien vastaavat käyttömaksut olivat samoin keskiarvoin laskettuna noin 17 miljoonaa euroa. Tämä on todennäköisesti alakanttiin laskettu arvio, koska yritysten ja yhteisöjen mökit lienevät keskimääräistä

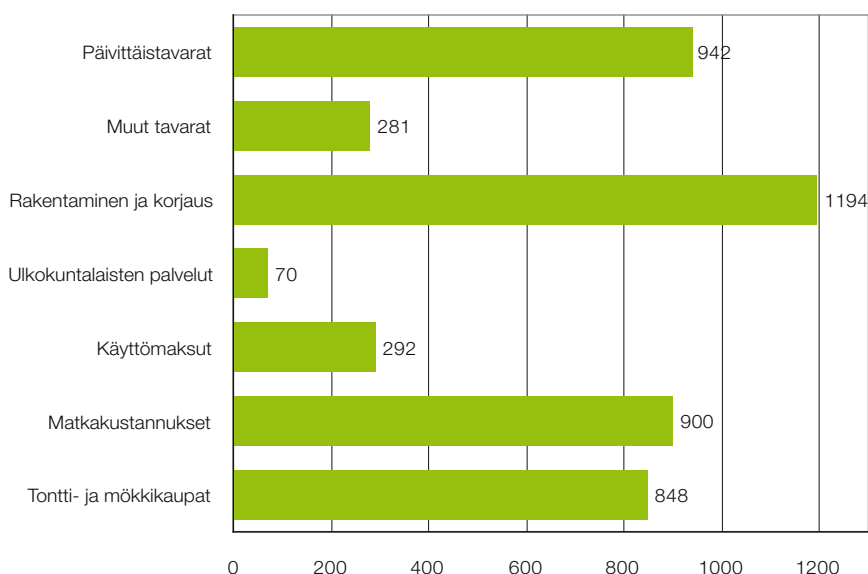
suurempia ja paremmin varustettuja kuin yksityisten mökit. Vuonna 2003 vastaava summa oli 14 miljoonaa euroa.

8.6 Mökkeilyn kokonaistaloudellinen merkitys Suomessa

Kun postikyselyn perusteella laskettuun 3,4 miljardiin euroon lisätään uudisrakentaminen ja tontti- ja mökkikaupat, saadaan haarukoitua mökkeilyn kokonaistaloudellinen merkitys. **Kesämökkibarometrin 2008 mukaan mökkeilyssä vuosittain liikkuva rahamäärä arvioitiin olevan noin 4,5 miljardia euroa.** Kulutuksen eri osa-alueet on jaoteltu kuvassa kahdeksan. Eniten rahaa käytettiin päivittäistavara-ostoihin, rakentamiseen, mökkimatkoihin ja tontti- ja mökkikauppoihin.

Vuoden 2003 kesämökkibarometrissa kokonaisrahamäärä arvioitiin 2,9 miljardiksi euroksi. Silloin matkakustannukset laskettiin alakanttiin, johtuen pääosin siitä, ettei lyhytkestoisista matkoista ollut tietoa. Näin ollen luvut eivät ole vertailukelpoiset. Jos oletetaan vuoden 2003 matkakustannukset puoli miljardia korkeammiksi, voidaan arvioida kokonaiskustannusten kasvaneen vuodesta 2003 vuoteen 2008 noin miljardi euroa.

Kuva 8. Kesämökkieilyssä liikkuva rahamäärä vuodessa, miljoona euroa

9 Loppusanat

Vapaa-ajan asumisen kokonaistaloudellisen merkityksen laskemisessa käytettiin raportin kirjoitushetkellä tarkimpia tiedossa olevia lähteitä. Arviota voi tarkentaa etenkin yritysten ja yhteisöjen omistamien mökkien kohdalta. Koska niiden käytöstä ei ole riittävästi tutkimustietoa, niihin liittyvä rahankäyttö laskettiin yksityisiä kesämökkejä kuvaavien tietojen avulla. Tässä raportissa yritysten ja yhteisöjen omistamien mökkien kokonaisrahankäyttö jäänee liian pieneksi.

Tämän raportin tarkoitus on antaa mökkeilystä kokonaiskuva kvantitatiiviseen aineistoon perustuen. Raportissa on esitetty postikyselyn eri kysymysten perusjakaumat, mutta syvempään analyysiin ei tässä työssä ollut mahdollisuuksia. Kesämökkibarometrin laaja aineisto antaa mahdollisuuden tarkastella kesämöккеilyilmiötä useista eri näkökulmista.

Kesämöккеihin liittyvä tutkimustoiminta näyttää virkistyneen viime vuosina. Työ- ja elinkeinoministeriön Saaristoasiain neuvottelukunta ja Tilastokeskus pyrkivät edistämään tätä tutkimustoimintaa luovuttamalla Kesämökkibarometri 2009 aineiston Tampereen yliopiston yhteydessä toimivaan yhteiskuntatieteelliseen tietovarokistoon (www.fsd.uta.fi) kevään 2009 aikana. Tampereelta aineisto on saatavissa tutkimuskäyttöön tietovarokiston käytäntöjen mukaan.

Lähteet

Ajankäyttötutkimus 1999–2000. Tilastokeskus. SVT. <http://tilastokeskus.fi/meta/til/akay>

Kesäömokit 2007. Tilastokeskus. SVT. <http://tilastokeskus.fi/til/kmok>

Kiinteistöjen kauppahintatilasto 2007. Maanmittauslaitos. SVT. Hinnat 2008:1.

Rakennustutkimus RTS:n hinta-arvio. <http://www.suomirakentaa.fi>

Suomalaisten matkailu 2007. Tilastokeskus. SVT. Liikenne ja matkailu 2008. <http://tilastokeskus.fi/til/smat>

Vakituisesti asutut vapaa-ajan asunnot. Väestörekisterikeskus 2009. Kysytty tieto.

Tekijät Författare Authors		Julkaisuaika Publiceringstid Date	
Skärgårdsdelegationen: Ordförande, riksdagsledamot Mikaela Nylander Generalsekreterare, konsultative tjänstemannen Jorma Leppänen Statistikcentralen: Forskare Markku Nieminen		Februari 2010	
		Toimeksiantaja(t) Uppdragsgivare Commissioned by	
		Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy	
		Toimielimen asettamispäivä Organets tillsättningsdatum Date of appointment	
Julkaisun nimi Titel Title			
Stugbarometern 2009			
Tiivistelmä Referat Abstract			
Skärgårdsdelegationen och Statistikcentralen har tagit fram stugbarometern som är ett uppföljningssystem för att beskriva utvecklingen av fritidsboendet. Den första barometern publicerades år 2004. Barometern beskriver bl.a. utvecklingen av stugornas storlek och utrustningsstandard, stugresorna, boendet, arbete och användningen av pengar. Uppgifterna i rapporten baserar sig på en postenkät som sänds till privata stugägare samt på statistik- och undersökningsuppgifter. Enkätblanketten finns bifogad på finska och svenska. Rapporten om stugbarometern finns på nätet på adressen www.tem.fi/saaristo. Fr.o.m. hösten 2009 finns detaljerat material om stugbarometern tillgängligt för undersökningsändamål i Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv (www.fsd.uta.fi/svenska/index.html). Stugbarometern visar att förhållandet mellan stuga och arbete håller på att förändras. På omkring 38 000 stugor hade stugägarna förvärsarbetat (hundraprocentig ökning) och från omkring 80 000 stugor hade man pendlat till arbetet. Av stugägarna var 45 000 intresserade av att distansarbeta på deltid på stugan. Enligt stugbarometern rör sig totalt omkring 4,5 miljarder euro årligen inom fritidsboendet. Mest pengar lade man ned på byggande och reparationer, dagligvaruinköp, stugresor samt köp av tomter och stugor. Under de senaste fem åren uppskattas beloppet inom fritidsboendet ha ökat med omkring en miljard euro. Hälften av stugorna låg inom ett köravstånd av högst 60 kilometer och en timme från hemmet. I 27 procent av stugorna var grundvärmen hela tiden påslagen under vintern. Å andra sidan uppgav 68 procent av stugägarna att stugan också i fortsättningen kommer att vara en traditionell sommarstuga utan vinteruppvärmning. Sammanlagt nio stugor av tio hade tillgång till elström. Av stugorna hade 76 procent nätström (femprocentig ökning). I var tredje stuga gjordes förbättringar i utrustningen under de senaste 12 månaderna. Hälften av stugägarna planerade att förbättra utrustningsstandarden under de följande 12 månaderna. Sommarstugan användes i genomsnitt 75 dygn om året. Nästan en tredjedel av stugägarna uppskattade att användningen av stugan kommer att öka under de följande tre åren. En tredjedel av stugorna är vinterbonade, och hälften lämpar sig för användning på våren, sommaren och hösten. Boendet har blivit permanent i 11 000 stugor.			
Kontaktperson vid arbets- och näringsministeriet: Enheten för personal och kompetensutveckling / Vuokko Keränen, tfn. 010 604 9267.			
Asiasanat Nyckelord Key words			
sommarstuga, fritidsbostad			
ISSN		ISBN	
1797-3554		978-952-227-349-9	
Kokonaissivumäärä Sidoantal Pages		Kieli Språk Language	
47		Suomi, finska, finnish	
		Hinta Pris Price	
		13 €	
Julkaisija Utgivare Published by		Kustantaja Förläggare Sold by	
Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy		Edita Publishing Oy / Ab / Ltd	

Tekijät Författare Authors		Julkaisu aika Publiceringstid Date	
The Island Committee		February 2010	
Chairman representative Mikaela Nylander		Toimeksiantaja(t) Uppdragsgivare Commissioned by	
Secretary-general ministerial Adviser Jorma Leppänen		Työ- ja elinkeinoministeriö	
Statistics Finland: Researcher Markku Nieminen		Arbets- och näringsministeriet	
		Ministry of Employment and the Economy	
		Toimielimen asettamispäivä	
		Organets tillsättningsdatum Date of appointment	
Julkaisun nimi Titel Title			
Free-time Residence Barometer 2009			
Tiivistelmä Referat Abstract			
The Free-time Residence Barometer was developed by the Island Committee and Statistics Finland. It is a monitoring system which describes the different modes of leisure-time housing. The first Free-time Residence Barometer was published in 2004. The Barometer describes the development of i.a. the size and level of equipment of a free-time residence, trips to the free-time residence, living, working and use of money. The data presented in the report are based on a postal inquiry sent out to free-time residence owners as well as statistical and research data. The postal inquiry form is attached to this publication (in both Finnish and Swedish). The Free-time Residence Barometer report is available online at www.tem.fi/saaristo. Detailed data of the Free-time Residence Barometer will be available for research use as from autumn 2009 at the Finnish Social Science Data Archive at www.fsd.uta.fi. The Barometer indicates that the relationship of the free-time residence to working is undergoing a shift. Gainful work had been performed at some 38,000 free-time residences (an increase of 100%) and people had commuted to work from some 80,000 free-time residences. Willingness to perform part-time remote work at the free-time residence was expressed by 45,000 free-time residence owners. According to the Free-time Residence Barometer, the total sum of money moving in activities related to free-time residences is some EUR 4.5 million. The most money was spent on construction and repairs, daily consumer goods, trips to free-time residences as well as plot and free-time residence transactions. The amount of money moving in activities related to free-time residences is estimated to have increased by some EUR 1 billion in real terms in the past five years. One half of free-time residences are at most 60 kilometres and an hour's drive away from the permanent residence. Twenty-seven per cent of free-time residences had basic heating on permanently in winter. On the other hand, 68 per cent of free-time residence owners stated they will continue to keep their free-time residence as a traditional summer cottage without permanent winter heating. All in all nine out of ten free-time residences had access to electricity. Seventy-six per cent of free-time residences had network electricity (an increase of 5 per cent). The standard of equipment of every third free-time residence had been improved in the preceding 12 months. One half of cottagers considered improving the standard of equipment of their cottage in the next 12 months. A free-time residence was used, on average, for 75 days per year. Nearly one-third of cottagers estimated they would increase their use of the free-time residence in the following three years. One-third of free-time residences are fit for winter habitation and one half are fit for use on spring, summer and autumn. 11,000 free-time residences were registered as permanent residences.			
Contact persons within the Ministry of Employment and the Economy: Unit for Human Resources and Competence Development / Vuokko Keränen, tel. +358 10 604 9267.			
Asiasanat Nyckelord Key words			
summer cottage, free-time residence			
ISSN		ISBN	
1797-3554		978-952-227-349-9	
Kokonaissivumäärä Sidoantal Pages		Kieli Språk Language	
47		Suomi, finska, finnish	
		Hinta Pris Price	
		€ 13	
Julkaisija Utgivare Published by		Kustantaja Förläggare Sold by	
Työ- ja elinkeinoministeriö		Edita Publishing Oy / Ab / Ltd	
Arbets- och näringsministeriet			
Ministry of Employment and the Economy			

Kesämökkiparometri 2010

Mökkiparometri on Saaristoasiain neuvottelukunnan ja Tilastokeskuksen yhteistyössä luoma vapaa-ajan asumista kuvaava seurantajärjestelmä. Mökkiparometri perustuu mökkeilijöille suunnattuun postikyselyyn sekä muista lähteistä poimituihin tilasto- ja tutkimustietoihin. Nyt julkaistava parometri on järjestyksessään toinen.

Verkkojulkaisu
ISSN 1797-3562
ISBN 978-952-227-350-5

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY